

TRĂIASCĂ 23 AUGUST, ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI!

SALA DE LECTURĂ

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Scinteia tineretului

Anul VI

Nr. 34 (257)

12 pagini — 3 lei

Simbătă

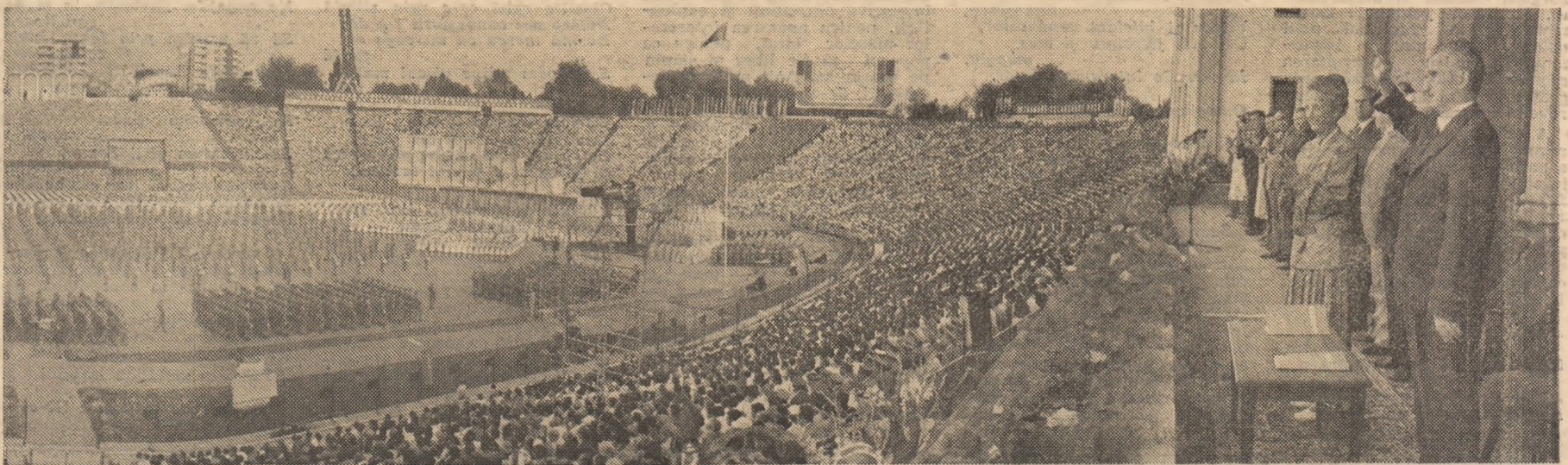
23 AUGUST

1986

SUPLIMENT LITERAR-ARTISTIC

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu
și a tovarășei Elena Ceaușescu, a avut loc

MAREA ADUNARE POPULARĂ FESTIVĂ consacrată aniversării revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944

Spectacolul festiv, cultural-sportiv

Organizat de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Consiliul Central al U.G.S.R., Comitetul Central al U.T.C., U.A.S.C.R., Consiliul Național al Organizației Pionierilor, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Educației și Învățământului, C.N.E.F.S., Radioteleviziunea Română, împreună cu Comitetul municipal București al Partidului Comunist Român, spectacolul s-a constituit într-un omagiu adus Zilei naționale a României, exprimând unitatea de nezdruccinat a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, hotărârea unanimă a tuturor cetățenilor patriei de a acționa pentru împlinirea hotărârilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, a politicii interne și externe a partidului și statului nostru.

Un grup de trompeți dă semnalul de începere a spectacolului. Tineri și tinere, în număr impresionant, pătrund pe stadion și formează stema și drapelul Republicii Socialiste România, înscrisul „23 August

1944—1986” și „Partidul — Ceaușescu — România”.

Răsună refrane ale unor cunoscute cintețe patriotice dedicate sărbătorii noastre naționale, victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă: „Mândră zi a libertății”, „În floare, pământ al bucuriei”, „De-aș avea un milion de inimi”. Este interpretată, de asemenea, în primă audiere, melodia „Supremul tricolor”. Simultan cu imaginile simbolice de pe gazon, la tribună apar drapelul patriei și partidului, înscrisul „Trăiască Ziua națională a poporului român”, portretul celui mai iubit fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a lumii contemporane, conducător comunist, revoluționar și patriot înflăcărat, neobosit luptător pentru triumful idealurilor de independență și libertate, de progres social, colaborare și pace în lume.

În cartea cea mare a istoriei naționale, în lupta lui neîntreruptă pentru emancipare poli-

tică, socială și economică, pentru dezvoltare liberă și demnă ziua de 23 August 1944 se constituie ca o piatră de hotar, ca un moment de răscruce. În acea zi eroică, se arată și prin versuri, poporul român, condus de Partidul Comunist Român, și-a câștigat cu adevărat dreptul la viață, la fericire.

*În august, douăzeci și trei
Măreață zi de sărbătoare
Urmind partidul comunist
Poporul s-a unit în luptă
Pentru al țării liber soare.*

*Poporul țării, muncitor,
Și-a spus voiața de ne-nfrint
În augustul biruitor*

*Și-a scris pe piatră de hotar
Cuvint demn, vizionar
Al românescului pământ:
Încrederea în comunism,
Încrederea în viitor.*

Genericul tabloului muzical-literar-coregrafic „Din zi de august falnic viitor” sugerează una dintre ideile centrale, axul întregului spectacol: odată cu victoria insurecției armate —

măreț act de demnitate națională — în istoria poporului român a început o etapă nouă, etapa revoluției și construcției socialiste, s-a schimbat din temelii viața poporului, a fost inaugurată era socialistă a patriei.

Grupuri-grupuri de tineri pătrund pe gazon, dind contur, cu trupurile lor, unui copac înfrunzit — simbol al perenității veșnice a poporului român. Este unul dintre tablourile cu o deosebită încărcătură emoțională, ce degajă un profund mesaj patriotic. Această imagine-simbol este dublată de un fragment din „Cintare României” de Alecu Russo, care omagiază frumusețile de neasemuit ale plaiului românesc. Pe gazon prinde viață apoi baletul „Ciocirlița”, pe muzica „Rapsodie I” de George Enescu. În același timp, pe spațiul tribunei a doua, printr-o ingenioasă folosire a plăcuțelor multicolore, se conturează un cer senin, cu păsări în zbor, cerul României libere și independente.

Regrupați pe gazon, participanții sugerează un imens răsă-

rit de soare la București. Este soarele victoriei răsărit la 23 August 1944, este soarele socialismului ce a dat viață, cu adevărat, României. Din razele lui se formează, în finalul tabloului, conturul țării, în timp ce la tribuna a doua apare o simbolică frescă a înfloririi economice și social-culturale a României în anii săi de istorie nouă, socialistă, iar cunoscuți soliști vocali interpretează cîntecul „România, țara mea”, o altă primă audiere din spectacol.

Perioadei inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, moment de renaștere națională, de excepțională înflorire a personalității umane, de mari prefaceri economice și social-politice, i se rezervă în spectacol un loc aparte. Desfășurat sub genericul „Epoca Nicolae Ceaușescu — epocă de mărețe împliniri”, momentul, constituit într-o suită de tablouri, oglindește mărețele realizări obținute de poporul român, sub conducerea partidului, a secre-

(Continuare în pag. a II-a)

Spectacolul festiv, cultural-sportiv

(Urmare din pag. 1)

tarului său general, în cele peste două decenii care s-au scurs de la marele forum al comuniștilor din iulie 1965.

În acordurile cîntecului „Un partid, o țară, un popor”, sute de tineri înscriu cu trupurile lor cuvintele: „Epocă de glorie”. O amplă evoluție coregrafică sugerează efortul creator al oamenilor muncii, din toate generațiile, marea operă de construcție a socialismului în România. Minerii, siderurgiștii, chimiștii, țesători, agricultorii, tinerii brigadieri, pionieri și șoimi ai patriei, militari, formînd grupuri statuare și o piramidă ce domină stadionul, compun, prin mișcări coregrafice și elemente de scenografie, secvențe din munca avîntată a poporului nostru pentru edificarea unei Români prospere. Sînt ilustrate apoi momente din istoria contemporană a patriei noastre socialiste, pefațate de versurile:

De la Congresul IX, pînă astăzi
Avînd în frunte-un înțelept

bărbat
Am dobîndit victorii epocale,
Am biruit mereu, căci l-am
urmat.

Am înălțat mari clitorii de
cuget,
Platforme, politehnici, case noi,
De cînd conduce țara către
piscuri
Suflet am pus, că-i totul pentru
noi.

Ne-a dat avînt, încredere,
putere,
Ne-a dat credință fermă-n
viitor,
A dat statutul ce i se cuvine
Acestui vechi și încercat popor.

Pe arcadele de pe coronamentul stadionului apare înscris „Epocă de aur”, iar la tribuna a doua „Congresele IX — X — XI — XII — XIII”, amintind marile momente politice ale României socialiste. Imaginile ce se succed la tribuna a doua evocă clitorii ale „Epocii Ceaușescu” — Transfăgărășanul, Canalul Dunăre—Marea Neagră, Metroul bucureștean, mari combinate siderurgice, chimice și petrochimice, Institutul politehnic București. Apare înscrisul unui obiectiv de mare importanță pentru dezvoltarea economiei naționale, pentru progresul general al țării — noua revoluție agrară.

A 42-a aniversare a victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și anti-imperialistă dobindește semnificații deosebite, avînd loc în anul în care poporul român cinstește, cu deosebită mîndrie patriotică, împlinirea a șase decenii și jumătate de glorioasă existență a Partidului Comunist Român.

Acum, în zi de de-aleasă
sărbătoare,
Cînd sîntem demni, stăpîni și
suverani,
Aducem un înalt și cald omagiu
Partidului, la 65 de ani.

Partidului, ce ne-a condus prin
vreme
Dirz, încercat, pe un eroic
drum,
Lăsînd în timp atîtea jertfe
grele
Spre zarea luminoasă de acum.

Sînt emoționante momentele din spectacol prin care se exprimă sentimente de dragoste și prețuire conducătorului partidului și statului nostru.

Aducem tovarășului Nicolae
Ceaușescu,
Viteaz și înțelept conducător,
Cel mai fierbinte și ales
omagiu,
În numele întregului popor.

Omagiu-nalt de suflet și
credință
Celui ce-ntreaga viață a luptat
Pentru triumful clasei
muncitoare,
Al celor mulți, din care a urcat.

Secvențe ale pilduitoarei vieți revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ale luptei sale eroice, expresie a dăruirii fără seamăn cu care a acționat în condițiile aspre ale luptei revoluționare ilegale împotriva exploataării și nedreptății, pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului sînt transpuse, în plan artistic, într-unul din cele mai frumoase momente

ale spectacolului. Concomitent cu evoluțiile coregrafice, în acordurile cîntecului „Să ne trăiți, cu țara împreună”, la tribuna a doua apar imagini ce subliniază semnificația împlinirii a 50 de ani de la procesul de la Brașov — cînd a răsunat cu claritate, fermitate și cutezanță glasul tovarășului Nicolae Ceaușescu, acuzatul devenit atunci acuzator al strîmbeilor rînduiri ale regimului vromii, impunîndu-se ca militant revoluționar de seamă al partidului împotriva opresiunii și exploataării, pentru apărarea intereselor maselor largi, pentru ca poporul să fie liber și stăpîn pe soarta sa. Anii grei, ai ilegalității, de-a lungul cărora tovarășul Nicolae Ceaușescu a luptat cu aceeași fermitate și dirzenie împotriva fascismului și războiului, pentru libertate, egalitate și dreptate socială, sînt prezentați prin imagini simbolice, edificatoare. Acesteora le succed secvențe reprezentative din viața și activitatea inițiului fiu al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, — momente din lupta pentru edificarea socialismului, vizite de lucru în mari unități din industrie și agricultură, pe șantiere, întîlniri cu oameni ai muncii de pe întreg cuprînsul patriei.

Alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a aflat — în toate

marile momente ale devenirii noastre socialiste — tovarășa Elena Ceaușescu, eminent om politic, ilustru savant, de largă recunoaștere internațională. Sentimente de aleasă dragoste capătă expresie în cîntecul „A țării fiică demnă și stimată”, în versuri omagiale:

Elena Ceaușescu, Se înscrie
Numele său în pagini de neșters
Cu gînd cutezător și faptă vie
Cinstită fie-n cîntec și în vers

Cinstire celei care prin știință
Hotare noi cunoașterii i-a dat
Dorînd mereu cu întreaga ei
ființă
S-atingem miine piscul mult
visat

Omagiu omului politic; țara
Din suflet îi aduce azi prinos
Pe chipul ei e pururi primăvară
Și fapta ei e gîndul luminos

Momente distincte din spectacol, intitulate „Copiii — primăvara patriei, viitorul ei” și „Tineretul — prezent la datoric” sînt o mărturie a dragostei și recunoștinței nemărginite a tinerei noastre generații față de partid și popor, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu. Un hotărît angajament de a participa activ la înfăptuirea politicii partidului și statului nostru, a

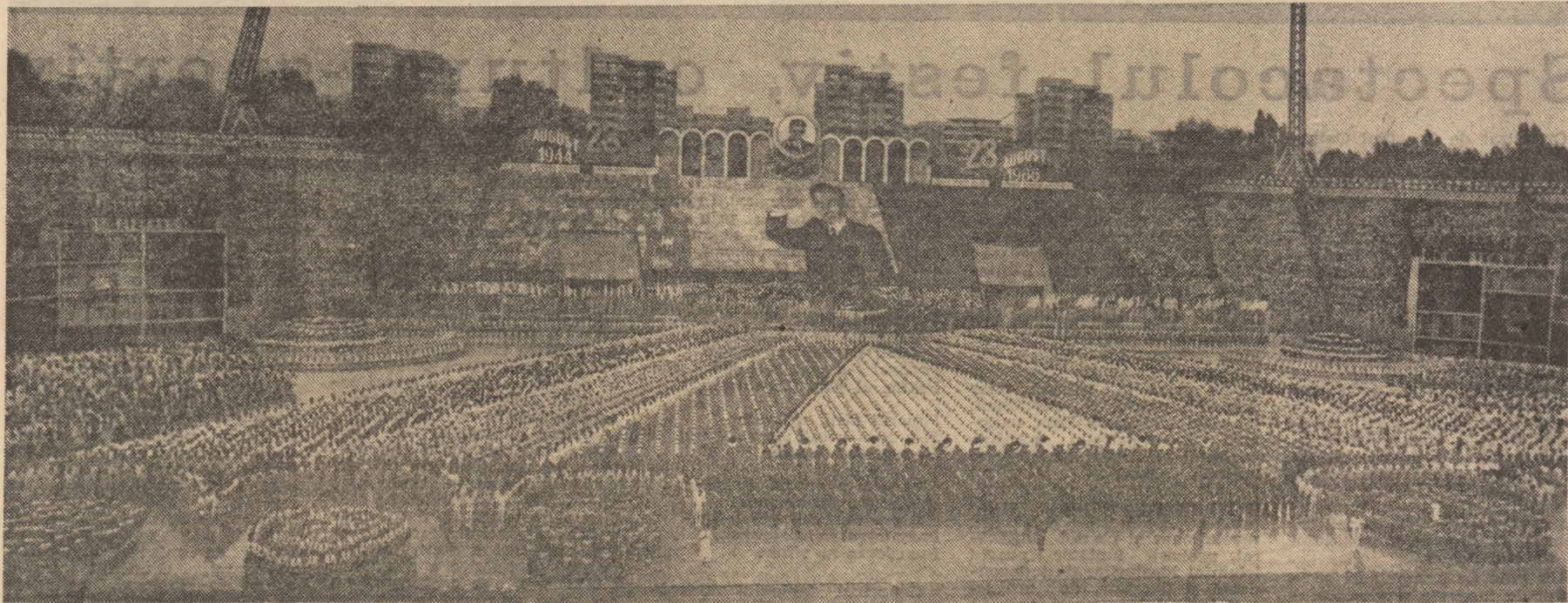
directivelor istoricului Congres al XIII-lea al Partidului Comunist Român, de a făuri viitorul comunist al patriei exprimă tinerii muncitori, elevi, studenți, pionieri și șoimi ai patriei:

Pentru această vîrstă fericită
Pe-al patriei înfloritor meleag
Copiii României socialiste
Vă mulțumesc din inimă,
părînte drag.
Noi șoimii patriei și pionierii,
Noi, primăvara țării, al țării
viitor,
Ne angajăm fierbinte, în zi de
sărbătoare
Să vă urmăm prin fapte, iubit
conducător,
Spre slava României socialiste
Și fericirea-ntregului popor.

Noi, comuniștii tineri
ne-angajăm
Să-i creștem țării demnă
măreția,
Spre noi victorii țara s-o-nălțăm
Și pururi cu credință să urmăm
Partidul-Ceaușescu-România.

Compozițiile alegorice consacrate copilăriei fericite, Palatului pionierilor, succesiunea de tablouri ritmice sugerînd bucuria vieții tinerei generații din patria noastră dau o notă aparte acestei secvențe din spectacol.

Printr-o suită de imagini și
(Continuare în pag. a III-a)

Spectacolul festiv, cultural-sportiv

(Urmare din pag. a II-a)

mişcări coregrafice de masă este ilustrată plastic munca entuziastă a tinerei generații pe mari șantiere naționale, în unități economice și în alte sectoare. Aceste momente ale spectacolului, care pun în evidență contribuția tineretului la propășirea patriei, se încheie cu vibranta deviză: „E munca pentru țară, emblema tinereții”.

La marea sărbătoare națională a poporului român sînt prezenți, de asemenea, militarii, evoluția lor ritmică, specifică pregătirii lor, sugerînd dirzenia și îndemnarea tinerilor ostași, voința lor de nestrămutat de a munci pentru înflorirea patriei, de a apăra cu strășnicie România socialistă.

Evoluția sportivilor de performanță constituie o grăitoare mărturie a contribuției competiției naționale „Daciada” — organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu — la perfecționarea continuă a educației fizice și sportului, la integrarea acestora în ansamblul muncii educative, de întărire a sănătății și creșterii capacității de muncă a tinerei generații.

În Anul Internațional al Păcii, cînd aspirațiile poporului român de a trăi în liniște și bună înțelegere cu toate națiunile lumii, cînd inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu se dovedesc mai mult ca oricînd a fi valoroase contribuții la cauza edificării unei lumi a păcii și echității, mai bune și mai drepte, momentul „Plai românesc de pace și omenie” capătă semnificații aparte.

Ample mișcări coregrafice dublate simultan de imaginile tribunei a doua — portretul tovarășului Nicolae Ceaușescu, înscrisurile „Ceaușescu — România, pacea și prictenia”, cuvîntul „Pace” scump nouă, tuturor, în diferite limbi, emblema Anului Internațional al Păcii — simbolizează dorința de pace dîntoțdeauna a poporul român. Edificatoare sînt și versurile:

E Nicolae Ceaușescu suprem
simbol de pace
Prin care România un nobil țel
își face
De a se roști de-a pururi,
solemn, al păcii grat
Pe-acest tărîm de glorie,
de mioritic plat!

O atmosferă de sărbătoare, o notă de optimism robust este conferită spectacolului de mo-

mentul folcloric. Șiruri întregi de dansatori, soliști vocali dau strălucire comorilor folclorice ale plaiului românesc. Lor li se adaugă toți participanții la spectacol, care, în final, ca o incununare a acestuia, își rostesc solemnul legămint de a înlăptui neabătut hotărîrile Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, de a fi strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu:

Partidului, viteazul și marele
stegar
Pe drumul ce, în glorie, spre
mîine îl urcăm,
Cuprinși în frontul muncii,
pe plaiul legendar,
Uniți și devotați, din inimă,
jurăm!

Prin muncă inzecită vom pune
temelia
La citorii mărețe! Mereu
să înălțăm,
În noul cincinal, mai mîndră
România!
Solemn ne angajăm și hotărît
jurăm!

Jurăm!
În „Epoca de Aur”, în evul nalt
și nou,
Încrezători în mîine, stăpîni
pe vis și glie,
Noi vom urma statornic
al patriei erou,
Spre viitorul falnic și-a țării
măreție!

Jurăm!
În amplul gînd al țării e gîndul
tuturor,
Din inimile toate se naște
bucuria:

„Trăiască Ceaușescu, iubit
conducător!
Partidul să trăiască!
Trăiască România!”

Cuvintele simbolice „România — Ceaușescu — viitorul!” și portretul tovarășului Nicolae Ceaușescu în mijlocul maselor de oameni ai muncii — ce domină în aceste momente tribuna a doua —, ca și drapelul tricolor ce se înalță deasupra stadionului incununează spectacolul dedicat aniversării a 42 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944. În întregul stadion răsună cîntecul „Partidul, Ceaușescu, România” și Imnul Frontului Democrației și Unității Socialiste — „E scris pe tricolor unire”.

În aplauzele, uralele și ova-

țiile zecilor de mii de participanți, un grup de pionieri urcă la tribună și oferă tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu buchete de flori.

★

Marea adunare populară festivă din Capitală consacrată celei de-a 42-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă ia sfîrșit, într-o atmosferă de deosebit entuziasm. În incinta stadionului răsună din nou, tot mai vibrant, urale și ovații. Într-o impresionantă unitate de cuget și simțire, participanții aclamă cu putere pentru gloriosul nostru partid comunist și secretarul său general, pentru patria noastră socialistă, liberă, demnă și înfloritoare, pentru minunatul popor român, constructor victorios al socialismului și comunismului. Sînt momente înălțătoare ce se constituie într-o impresionantă manifestare a sentimentelor de nețărîmîntă dragoste și recunoștință pe care întregul nostru popor le nutrește față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru activitatea neobosită ce o consacră binelui și fericirii României socialiste.

Îmensele stadion oferea, în aceste momente solemne, o imagine cu valoare de simbol ce pune pregnant în lumină coeziunea strînsă, indestructibilă, a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, hotărîrea neclintită a tuturor cetățenilor patriei de a acționa în deplină unitate, cu răspundere și abnegație revoluționară, pentru înlăptuirea marilor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R. pentru dezvoltarea neîntrepută a țării și ridicarea ei pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație.

Aceeași atmosferă entuziastă, plină de însuflețire s-a regăsit și la plecarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu de la stadion.

Parcurgînd pe jos aleca centrală a parcului unde se află stadionul, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu au fost salutați din nou, cu toată căldura inimii, de mii de bucureșteni, care i-au aclamat îndelung, scandînd numele partidului și al secretarului său general. Din mulțime s-au desprins tineri și tinere care, în semn de profundă dragoste, au oferit flori.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu au răspuns cu multă căldură manifestărilor entuziaste ale celor prezenți.

Elocvent bilanț al culturii românești

Renașterea arhitectonică în România

Moștenirea arhitectonică a României era la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, săracă și precară: pe de o parte fondul de locuințe era insuficient, uzat și avariat, pe de altă parte construcțiile industriale erau distruse de război.

Reconstrucția țării nu a fost doar o metaforă ci, în adevăratul sens al cuvântului, ea a devenit, imediat după terminarea războiului, o necesitate de prim ordin, cuvântul de ordine al acelor zile. Născută mai întâi dintr-o suită de intervenții cu caracter de urgență, renașterea arhitectonică a României s-a transformat, prin amploarea și implicațiile ei, într-o revoluție artistică, aflată azi, după o suită de succese și realizări, încă în plin proces de desfășurare.

Și nu despre firească încercare de a fi în pas cu nevoile industriei, pe care arhitectura a reușit să o realizeze, trebuie vorbit acum, ci despre evoluția concepției arhitectonice în România ultimilor patru decenii.

Astfel, în anii imediat următori de după 1944, în cadrul arhitecturii civile se remarcă construirea unor ansambluri de locuințe (Grivița Roșie, Vatra Luminoasă, Bucureștii Noi) marcate de unele influențe neoistorice, mai pronunțate în edificiile culturale și sportive („Casa Scintei”, „Opera Română”, stadionul „23 August”, teatrul în aer liber „23 August”, teatrul în aer liber „N. Bălcescu”, cinematograful „Infrățirea între popoare”).

Dar, după aceea, un val proaspăt de modernitate s-a resimțit în arhitectura litoralului (debutând în 1956-58) guvernate de principiile funcționalismului (folosirea unor materiale noi — beton, aluminiu eloxat, lemn natur, sticlă colorată, instaurarea unor soluții noi, inedite în România — pereții-cortină, marile suprafețe vitrate, cupole din sticlă pe schelet metalic și a unor concepții de estetică arhitectonică modernă — frumusețea materialului brut, cromatica fațadelor, cultivarea verticalității, geometrizarea și raționalizarea suprafețelor exterioare și a volumelor ca spații de locuit).

Momentul blocurilor-turn, (de exemplu ansamblul „Calea Grivitei” — cele 7 blocuri de câte 11 etaje, blocul turn de la Operetă, sau cel din piața Palatului, etc.) a reprezentat, astfel, nu numai un succes tehnic pe plan național, ci și afirmarea unei tendințe spre verticalitate, alături de cercetările și soluțiile originale ale tipului de acoperire prin bolți sprijinite pe stâlpi și cupole elansate, pe schelet metalic (cupola „Circului”, cupola „Pavilionului de expoziții” sau elegantă cupolă a „Sălii mari a Palatului”).

În acest moment, problemele de sistematizare și urbanizare s-au impus cu stringență: în locul construcțiilor de la marginea orașelor sub forma unor cvartaluri editate s-a trecut la construirea în chiar centrul așezărilor urbane, după planuri de sistematizare care prevedeau îndepărtarea fondului vechi și lipsit de valoare, trasarea unor artere de circulație modernizată, amenajarea spațiilor publice după criteriile urbanismului (piețe cu monumente de artă, mozaicuri, fontane, soluții decorative, spații verzi, parcuri și grădini).

Pe această linie, în ultimii 10 ani a debutat în România și ampla acțiune de sistematizare și raționalizare a satelor, prin regândirea vechilor vetre ale satului ca adevărate centre urbane.

Din 1965 însă, în concepția despre

arhitectura satelor, orașelor și diferitelor așezări românești, s-a impus un concept nou, care, dincolo de principiile sănătoase ale funcționalismului, imprimă clădirilor un specific național, scoțind edificiile nou construite de sub impersonalitatea și neutralitatea verticalității construcțiilor de pretutindeni. Născut din înțelegerea modernă, în sens superior, a specificului național, **urbanismul românesc** sub haina modernității, fără să încalce sau să nege principiile unei arhitecturi organice, afirmă și exprimă liber, nestingerit canoanele unui stil (care încă din 1925 era denumit „stil Internațional”), spiritualitatea românească. Fără să promoveze sau să încurajeze întoarcerea la formulele învechite, ori simpla calchiere a unor teme și motive decorative dintr-un material tradițional (lemn de exemplu) într-unul modern (beton, metal) **noul urbanism** este concretizat azi, printr-o suită de realizări de prestigiu în domeniu care situează România, în acești ani, printre pionierii promovării specificului național în arhitectură, așa cum, în alte locuri din lume, se încearcă, de citiva ani încoace (Japonia, America de Nord, Franța, India, etc.).

Limpezit după un secol de interpretări și repus în drepturile sale, **specificul național în arhitectură** apare azi nu ca o întoarcere sterilă, ori stingheră spre trecut, ci, ca un **necesar și inevitabil mod de a fi**. Plecând de la formula poetică dar plină de adevăr rostită la un moment dat de către arh. Ion Mincu, (intemeietorul „școlii românești de arhitectură” și al stilului neoromânesc): „o Casă nu este doar un lăcaș, ci este și casa sufletului și a minții unui popor” (e vorba de „Casa poporului” — primăria), încercările tuturor colectivelor de arhitecți autori ale așa numitelor centre civice din orașele țării (Piatra-Neamț, Suceava, Tg. Mures, Satu-Mare, Baia-Mare, Craiova, Pitești, Galați, București etc.) au transfigurat obiceiurile și tradiția locală de a construi în concordanță cu clima locului, cu peisajul, cu gustul oamenilor, în concordanță stilistică majoră exprimabile în indiferent ce tip de material de construcție, de vreme ce este o constantă și totodată o dominantă spirituală și o înclinăție estetică.

Datorită unei alte discipline, și prin intermediul ei, tot de două decenii încoace, este la ordinea zilei și în centrul preocupărilor edililor constructori și arhitecți, problema **artei ambientale** — știință nouă a creării spațiilor interioare și exterioare plăcute locuirii mai îndelungate sau procesului permanent al muncii, amenajarea lor cit mai variată fiind făcută după procentul și specificul celor ce-l frecventează (adultii, copiii, spații de muncă, de viață, de recreere). Valorificând datele unei frumuseți naturale (peisaj, apă, vegetație), arta ambientală reprezintă un teritoriu de graniță între arhitectură, inginerie, ecologie, estetică care creează spații omogene, de locuit cu un coeficient de confort și siguranță sporit, dar și cu un efect psihologic condiționat de datele exterioare abil speculate (cromatică, formă, varietate, reflexe) și intens „umanizate”, aduse la scara umană, contraciind — prin integrarea omului în natură — efectele obositoare ale serializării, industrializării și tipizării construcțiilor. Iată cum, numai în două decenii de la sfârșitul războiului, de la tristul dar necesarul atunci „cirpit” al vechilor

construcții avariate de război, s-a ajuns la subtilități de construcție care țin de domeniul nu al unei singure științe, ci al mai multora, diversificate și practicate cu har și profundă cunoaștere, România dovedindu-se a fi promotoarea, cu mult înaintea apelului adresat în 1985 de către specialiști, în cadrul celui de-al XV-lea Congres internațional al arhitecților de la Cairo, tuturor țărilor și organizațiilor internaționale, la cooperare pentru satisfacerea nevoilor de acțiune pentru împlinirea principiilor „Cartei pentru amenajarea spațiilor” și a respectării „Cartei Locuinței”, în care, grija primordială, să fie acordată omului și nevoilor sale de împlinire umană, profesională, socială și aspirațiilor lui estetice.

Construind, noul nu a înăbușit vechiul. În cadrul preocupărilor edifice și urbanistice un alt element care conturează și dă o dimensiune aparte revoluției artistice și a renașterii arhitectonice de care vorbeam, este grija pentru moștenirea valorilor trecutului, preocuparea transformată într-o nouă disciplină practică, spre deosebire de trecut — nu sporadic și amatoristic ci, permanent și cu înaltă responsabilitate profesională: **restaurarea arhitectonică și conservarea monumentelor istorice și de artă** din orașe și din afara așezărilor locuite.

Promovind concepția modernă despre **spațiul urban ca permanentă a istoriei** și totodată ca **protagonist al specificului**

orașelor, arhitecții au găsit, diferite soluții pentru a păstra și valorifica trecutul istoric, transformându-l dintr-un fond pasiv (nelocuit, suferind un lent proces de degradare și irelevant) într-un fond viu, integrat vieții publice, elocvent. Toate orașele cu vetre istorice, cu vestigiile, și-au reordonat viața de fiecare zi, protejind monumentele: zonele pietonale prin care circulația mașinilor este oprită și care permit o mai bună vizibilitate sint o formulă adoptată de tot mai multe localități. Centrul istoric alături de centrul civic, **zona de rezervație arheologică** sau istorică alături de **noile construcții, situl arheologic** alături de **zona de agrement sau arhitectura de loisir**, iată numai citiva termeni care reflectă de fapt tot atâtea realități născute din concepția artiștilor constructori de azi despre prezent și trecut.

Canalul Dunăre Marea-Neagră însuși cu podurile sale, metrourile decorate de artiști, piețele și monumentele, turnurile primăriilor și aeroporturile din țară, porturile de la Marea Neagră și barajele hidrocentralelor, viaductele și tunelele, blocurile turn și stadioanele, furnalele și campus-urile universitare, toate sint programe ale unei arte care s-a înnoit cu edificii ce marchează treptele unei revoluții artistice în a cărei concepție țara însăși este o cititorie.

SIMONA VĂRZARU

Educația prin teatru

Se poate spune, fără tăgadă, că încă de la primele sale încercări teatrul românesc și-a pus existența sub semnul benefic al menirii sale educative, considerat fiind ca o tribună și ca o „școală a poporului”, prin care să răzbată sentimente fierbinți de înalt patriotism, care să propage ideile înaintate, moravurile frumoase și, deloc în ultimul rând, să contribuie la „creșterea limbii românești”, să poarte în sine spiritualitatea neamului. Visul înființării unui teatru național, înțeles nu numai ca o singură și importantă instituție teatrală, ci ca o întreagă rețea de teatre stabile, acoperind, practic, întreg teritoriul țării, a fost împlinit de-abia după 1948, putând astăzi vorbi despre existența a 44 de teatre profesionale dotate, multe dintre ele, cu cite două săli, cu o tehnică modernă și, mai presus de toate, cu trupe puternice de actori, regizori, scenografi, reînnoindu-se mereu. Dacă adăugăm acestora casele de cultură, căminele culturale ce pot găzdui în condiții dintre cele mai bune turnee cu spectacole înscrise pe afișul permanent, putem avea o imagine a răspîndirii extraordinare a acestei arte în România de azi.

Nu este locul aici de a face o istorie, fie chiar și foarte succintă, a devenirii fenomenului teatral național în ultimii 40 de ani, dar trebuie remarcat că valoarea deosebită, recunoscută pe plan mondial, a mișcării teatrale românești este rezultatul urmăririi cu seriozitate, chiar cu încăpăținare a punerii în practică a citorva elemente esențiale de politică, cultură în domeniul artei dramatice. Mai întâi, desigur, repertoriul. Factor de primă importanță ce nu putea a nu fi analizat, la vremea lui, de marele Caragiale. Ca și Filimon sau Hasdeu, militând pentru promovarea unei dramaturgii naționale de calitate, el observa și condamna acel repertoriu, mai cu seamă de dinaintea înființării Societății dramatice, înăbușit de localizări, plagiate și „drame naționale de mare spectacol”, care falsificau un material extraordinar de bogat. „Ticăloșii exotice”, „bazaconii”, „încercări copilărești vrednice de ris”, „adevărate boale cronice ale teatrului nostru”, numea Caragiale puzderia de maculatură dramatică ce inunda scena din vremea sa. În timp, lucrurile s-au mai schimbat, dar să nu uităm că și un Camil Petrescu, Aurel Ion Maican, Ion Sava, în articole neiertătoare, trăgeau un semnal de alarmă privind apariția a nenumărate trupe comerciale care printr-un repertoriu bulevardier nu făceau decit să strice gustul publicului în devaloarea afirmării dramaturgii naționale și a capodoperelor din literatura universală.

Tocmai ca o necesară și firească replică la o asemenea stare, după august 1944 teatrul tinde să devină din ce în ce mai mult o forță vie de educație și formare, în care spectatorul să se regăsească. Este o perioadă în care, așa cum observa pe bună dreptate Valeriu Răpeanu, prevalează „spectacolul social”. „Pentru publicul nou — care acum începe să frecventeze sala de spectacol, să-i decifreze sistemul de semne — piesele scrise și concepute astfel au avut menirea să-l familiarizeze cu teatrul, să-i risipească toate complexele și inhibițiile. Se vorbea despre o lume care îi era accesibilă, în care trăia, pe care o cunoștea”. Sigur, multe texte scrise atunci nu au rezistat vremii — fac neîn-

doelnic notă aparte **Citadela sfărîmată, Hanul de la răscruce**, de Horia Lovinescu, **Mielul turbat**, de Aurel Baranga — dar insistența în repertoriu pe dramaturgia nouă românească, pe creația authtonă a făcut posibilă acea reală renaștere a teatrului nostru după anii '50. „Dramaturgia devine acum — observă cu aceeași acuitate critică și istorică amintit — funcționare actuală nu prin subiect, ci prin dimensiunea morală a conflictului care capătă o gravitate din ce în ce mai accentuată. O deschidere mai amplă a modalităților de expresie dramatică se face acum remarcată: de la cronica vieții cotidiene (Paul Everac) la dezbaterea unor întrebări cu o semnificație mai largă (Titus Popovici), dramaturgia ajung să pună în centrul operelor lor câteva probleme specifice anilor revoluției”. Teatrul poetic cu virtuți simbolice devine din ce în ce mai mult o constantă a dramaturgiei noi.

Cred, însă, că această adevărată renaștere a dramaturgiei noastre, evidentă din a doua jumătate a decadelor '60 impunând numele, în afara celor deja amintite, ale unor Teodor Mazilu, Marin Sorescu, D. R. Popescu, Dumitru Solomon, Ecaterina Oproiu, Romulus Guga, Mihnea Gheorghiu, Al. Voitin, Tudor Popescu, Paul Cornel Chitic, Leonida Teodorescu, Mircea Radu Iacoban, Mircea Bradu, a avut și un alt sprijin, la fel de important ca cel al politicii repertoriale: accentul pus pe arta spectacolului. Școlii dramatice românești cu o prestigioasă tradiție i-a fost nu adăugată, ci implantată ideea importanței hotărâtoare a regiei, a gînditorului și creatorului de spectacol. Căutările de limbaj și expresie teatrală, opera teoretică de valoare a unor Camil Petrescu sau Ion Sava, necesitatea creării unui mod românesc de a face teatru au făcut posibilă apariția după 1966 a unor spectacole de o nouă tate expresivă de netăgăduit și au făcut să se vorbească, chiar în lumea întreagă despre o școală românească de regie cu personalitate proprie, inconfundabilă. Tocmai această emulație extraordinară în sfera spectacolului teatral, precum și aplecarea permanentă a marilor noștri regizori asupra textului original românesc, au contribuit la ridicarea valoricii a dramaturgii noastre contemporane. Nu se poate spune că există măcar și un singur text de calitate care să fi pătruns în conștiința publicului fără a fi fost interpretat pe scenă, fără a fi prins viață într-un spectacol realizat de un important regizor. De la **Ciulei, Pintilie, Harag și Horea Popescu**, la generația acum matură a lui **Alexandru Tocilescu, Cătălina Buzoianu, Alexa Visarion, Dan Micu, Anca Ovanes Dorosenco, Cristian Hadjiculea, Silviu Purcărete, Alexandru Dabija** și pînă la cei mai tineri absolvenți ai I.A.T.C., este de domeniul evidenței că printre cele mai mari, mai valoroase spectacole semnate de ei au fost cele cu piese din dramaturgia românească clasică și contemporană. Această interdependență, de fapt această unitate între valoarea alcătuirii repertoriului, în care piesa originală are un rol preponderent, și aceea a punerii în scenă au făcut ca în anii acestia teatrul românesc, în întregime sa, să constituie un domeniu dintre cele mai apreciate ale culturii noastre socialiste.

MIRUNA IONESCU

Centrul civic din Craiova

Noul univers al poeziei

Există un univers al poeziei. G. Călinescu, care i-a dedicat un ciclu dialogic, îl consideră, prin raportare la „universul prim”, ca fiind „universul secund”. Cele două universuri nu-sînt străine: „universul poeziei” este „un al doilea Cosmos, admis”. Acesta adoptă din cel „prim” acele „lucruri” care „pot constitui niște hieroglife, niște embrioane de poem, datorite imaginației omenirii”. Într-o încercare — în care pune, ca de obicei, o riguroasă fantezie — de a sistematiza, în mari categorii, „lucrurile” cu vocație emblematică, poeticianul examinează elementele primordiale, focul și apa, și succedanele lor, inspectează regnul animal și regnul vegetal, aproximează himerele, studiază anatomia inginerilor și anatomia umană, «degustă» alimentele, consultă mașinile și mobilele, probează instrumentele muzicale. Ordinea în care dispune categoriile propune, implicit, și o ierarhie.

Cum arată poezia română de după 1944 citită prin prisma „universului poeziei”? Făcînd abstracție de întretăierile, încrucișările și interferențele stilistice, se detașează câteva preferințe, de epocă și de generație, pentru anumite categorii hieroglifice.

Pînă în preajma „obsedantului deceniu”, poezia își perpetuează universul pe care și-l configurase în epoca interbelică. În scenă își joacă încă rolul mai multe direcții lirice, dar predilecția tuturor — cu excepția unca singure — e pentru prima parte a ierarhiei universului poetic. Doar promoția tină, definibilă ca neoavangardistă, își (con)centrează atenția asupra ultimelor lui etaje de virtuozitate hieroglifice: în „Libertatea de a trage cu pușca” (1946), de Geo Dumitrescu și în „Cetățile albe” (1946), de Dimitrie Stelaru, pentru a nu da decît două exemple relevante, predomină hieroglifele mecanice, automatizate, iar hieroglifele vegetale, animale etc., cite apar, izbesc prin aceeași particularitate. Cum ar fi evoluat predilecțiile de univers al poeziei române în varianta evoluției ei refracturate nu se poate ști însă.

Una din ambițiile „obsedantului deceniu” va fi de a preface din rădăcini universul poeziei. Tentativa se bazează însă pe o strategie care ignoră specificul artei. Se vrea, în acei ani, suprimarea anumitor zone emblematică — himerele, de pildă, ar trebui alungate pentru presupusa vină de a predispuce la feroare mistică — și marginalizarea altora: ocurența mobilelor și instrumentelor muzicale clasice ar indica apetente snobiste. Universul poeziei e, deci, drastic prescurtat și mărginit la câteva elemente: focul nu e acceptat decît ca foc de tabără; apa, decît ca torent care pune eluzele în mișcare (și, eventual, ca apă de irigație); din regnul vegetal nu sînt selectate decît plantele agricole și pomii fructiferi; anatomia umană persistă exclusiv prin brațele tari și harnice: dintre mașini, parte de noroc au tractorul, combina și motocompressorul; instrumentele favorite sînt toba și goarna. Chiar dacă ar mai putea fi adăugate și alte elemente, universul poeziei din obsedantul deceniu tot sărac rămîne. De altfel, se mai poate vorbi, pentru această epocă, de un „univers al poeziei”? Cum elementele conservate sau pe loc emancipate li se refuză accesul la calitatea de simbol, un univers al poeziei, ca „univers secund” sau ca „al doilea Cosmos”, nu se mai poate institui.

În anii 1965, în orizontul Congresului al IX-lea, primul drept pe care și-l recuștigă poezia română e de a-și avea propriul ei univers, nu rupt de „universul prim”, dar, deși în relație de contiguitate cu acesta, totuși autonom. „Lucrurilor” li se redă șansa de a fi „embrioane de poem”, și fără ca între ele să se discrimineze ca mai înainte. Recuperarea marii poezii clasice și interbelice actualizează vastul și caleidoscopicul univers abandonat în pragul „obsedantului deceniu”. Acesta devine astfel universul dominant al poeziei române din anii '70. Simbolurile generației care va fi numită „Nicolae Labiș” și „Nichita Stănescu” descind din universul marii generații interbelice (Arghezi, Blaga, Bacovia, Barbu, Pillat, Voiculescu, Maniu, Vineu) sau îl recompon credincioase. Succedanele elementelor primordiale, focul și apa, se îmbogățesc (prin poezia lui Cezar Băltag, Dan Laurentiu, Ioanid Romanescu, Cezar Ivănescu, Ioan Alexandru, a Constanței Buzea și a Anei Blandiana); regnul animal și regnul vegetal explodează într-o infinitate de hieroglife (în poezia lui Ion Gheorghe și Adrian Păunescu, Emil Brumar și Petre Stoica); himerele se hibridează frenetic și anatomia umană se particularizează socant (în poezia lui Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Mircea Ivănescu, Mircea Ciobanu, Florin Mugur). Și așa mai departe, fiecare poet cu valoare de marcă al generației își asumă universul consacrat al marii poezii naționale și îl împăspătează. Elementele noi sînt prelungești și varietăți ale elementelor validate,

chiar și atunci cînd la primenire se precedează prin deshumarea și recircularea hieroglifelor din mitologia autohtonă.

După momentul recuperator urmează unu preponderent creator. Relativ autonom, „universul secund” al poeziei e determinat, totuși, de „universul prim”. La originea „rînduiei” specifice lumii „separate” a poeziei se află „rînduiala” acestei lumi. Marile transformări pe care le cunoaște societatea românească după 1965, de la industrializare la urbanizare, se repercează, ca o benefică fatalitate, asupra universului poeziei. Toate nivelele trasate de G. Călinescu se învâtesc cu elemente noi, nebănuite în urmă cu doar cîteva decenii, unele, mai mult decît altele, dar pe urma intuițiilor marelui critic.

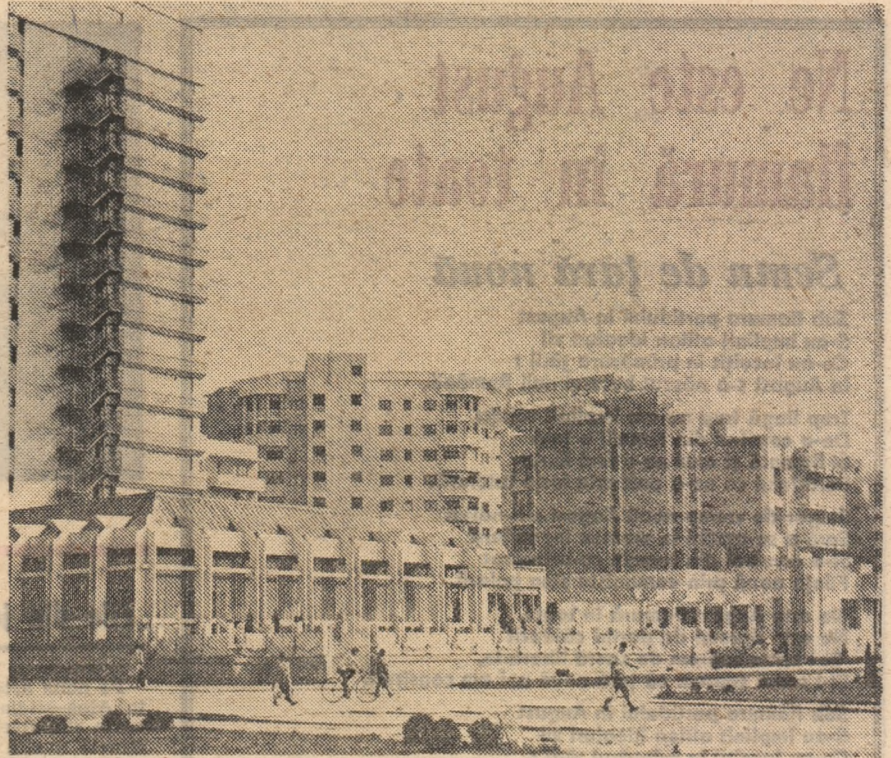
În 1948, criticul introducea și mașinile printre „lucrurile” în care poetul poate „să accentueze simbolul inclus”. Se poate vorbi de un „interes animistic” al motorului și un „hieratism” al automatelor, cum se poate vorbi de o „faună mecanică”, în care se remarcă automobilul („un animal cu patru picioare”), locomotiva (a cărei frumusețe e „monstruoasă”), avionul („această pasăre uriașă și superbă”), tramvaiul (Apollinaire „începuse a-și da seamă de miraculosul mașinist al tramvaielor cu scinteii în spinare”), bicicleta („Un Breughel modern n-ar găsi nimic surprinzător să zugrăvească o procesiune mistică de maici velocipediste”), transatlanticul („un ceteu care are pe fund o pulsație exactă de pistoane”). E semnificativ că în acest dialog, și nu în altul, criticul previzionează că „poetul viitorului își va modifica simbolurile” și, cu prodigioasă sa inventivitate, imaginează o posibilă metamorfoză: „Un cer plin de avioane albe hurend va înlocui convenția păsărilor migratoare ce se întorc, o negură de avioane negre va lua locul corbilor”.

Previziunea călinesciană s-a adevărit chiar în „universul poeziei” române. „Poetul viitorului”, pe care îl visa criticul în 1948, este poetul român de peste mai puțin de trei decenii. Acestuia i-a fost dat, ca și confrăților săi din alte spații poetice, să modifice cu adevărat radical simbolurile: să substituie vechilor succedanele ale elementelor primordiale și hieroglifelor regnurilor animal, vegetal și himeric hieroglifele științei și tehnicii de sfîrșit de secol XX. Importanța modificare pecețuiește cea mai mare parte a poeziei române contemporane. Ea e de constatat în poezia ultimului Nichita: în „Elegiile politice” ale lui Ion Gheorghe, dar și în cea mai spectaculoasă și mai neașteptată versiune a poeziei sale mitologice: în poezia „promoției '70” (cum i se spune curent), de la Adrian Popescu la Ion Mircea, și de la Mircea Dinescu la Mircea Florin Sandru: și, în forme radicale, ba chiar exacerbate, în poezia ultimei generații. Diferențele dintre modalitățile de reconstrucție ale universului ce părea imuabil, prin infuzia de hieroglife ale gândirii, științei și tehnicii moderne, ultramoderne și postmoderne sînt, de la o promoție la alta și de la un autor la altul, mari, contradictorii sau antitetice, dar toate valorizează noul univers real al societății românești.

Într-o societate care e hotărîtă să generalizeze automatizarea, cibernetizarea și robotizarea, care folosește energia solară și mizează pe generozitatea reactorilor nucleari rapizi, care aprofundează structura materiei, procesele fizico-chimice, biochimice și de inginerie genetică și care își dorește un înalt nivel general de cultură, nu numai în sensul tradițional al termenului, ci și în acela actual, de cunoștințe tehnico-științifice, care, cu alte cuvinte, își restructurează în cel mai autentic spirit al secolului XX propriu-i „univers prim”, într-o asemenea societate, deci, nu poate fi socotită decît ca dialectică profundă metamorfoză a universului poeziei. Ca întotdeauna, „universul secund” se pune de acord, în virtutea legii omologiilor necesare, cu „universul prim”.

Nu tot ce se experimentează în spiritul acestei prefaceri este — trebuie spus — poezie de valoare. Poetului nu-i este îndeajuns să aspire la a trezi cîntecul care doarme în „lucrurile” științei și tehnicii; îi este necesară și vocația de magician. Sîmplu entuziasm pentru noua nomenclatură emblematică nu face artă, cum nu face nici îndărătnicia de a o absolutiza pe cea veche. Și astăzi, ca și altădată, textele ratate se vor descuama de la sine. Cu certitudine însă, sincronizarea universului poeziei cu noul univers al societății românești e un fenomen firesc, irevocabil și continuu, care nu se va încheia niciodată atîta timp cît „universul prim” se va înnoi.

CONSTANTIN SORESCU

lași

O vîrstă actuală a operei românești

Judecînd la scara istoriei, a trecut foarte puțin timp — doar cîteva decenii — de cînd compoziția românească și-a ridicat glasul cu pregnanță și vigoare, într-o partitură cu autentice accente solistice, în concertul universalității, impunîndu-se prin forța de expresie, prin profesionalism și originalitate. Realitatea acestei perioade a relevat o sumă de „portrete” creatoare ale căror drumuri se împletesc organic, consolidînd un edificiu comparabil cu o „galerie” a muzicii românești contemporane ce-și dezvăluie individualitatea prin intermediul unității în diversitate. Deschiderea deopotrivă către spațiul temporal (înțelegînd prin aceasta reflectarea a ceea ce a fost dar și prospectarea a ceea ce va fi) și către cel geografic (cunoscînd și asimilînd, integrînd sau pur și simplu negînd, dar luînd atitudine față de ceea ce se întîmplă în cadrul procesului compozițional pe plan mondial în perspectivă sincronă) explică într-un anume fel acest contur larg, dar puternic trasat prin lucrări ce stau mărturie talentului și responsabilității artistice.

Marcînd una dintre coordonatele peisajului compozițional românesc actual ca parte componentă a unei arii culturale mai ample, Radu Gheciu nota în paginile volumului *Mit și epopee*: „Ceea ce apare dominant în creația muzicală europeană sau de tip european din ultimele decenii este tendința tot mai accentuată spre crearea de opere muzicale care își forjează fiecare în parte sistemul, propunîndu-și rezolvarea uneia sau mai multor probleme compoziționale diferite; este punctul în care, printr-o paradoxală răsturnare a convențiilor reprezentării asupra «inspirației», metodică muncă a muzicianului se identifică cu neliniștitul cuget iscoditor al scientistului, iar opera artistică tinde a se confunda cu rezultatul unei teme de cercetare. Tot mai des opere unice sau «seriile mici» de opere devin spațiul de desfășurare a activității compozitorului. Mobilitatea și dinamismul gândirii științifice își găsesc o pregnantă echivalență în marea diversitate de căutări, ca și în procentul satisfăcător de rezolvări cu valoare de semnificant estetic propriu muzicii contemporane”. O astfel de „radiografie” corespunde, credem, și domeniului mai restrîns al genului operei, privit prin prisma modernității compoziției românești a ultimelor decenii.

„Oedip-ul lui Enescu este o operă monumentală ca teatru muzical, muzică teatrală și ca muzică în sine” — rostea compozitorul Ion Nonna-Otescu acum o jumătate de veac, imediat după premiera pariziană a capodoperei enesciene, deslușind de fapt valoarea de nucleu cu o incontestabilă forță germinativă a acestui opus din care școala românească de compoziție a desprins peste decenii coordonate esențiale ale evoluției sale. Sînt direcții care și-au revendicat rînd pe rînd lucrările de gen semnate de Gheorghe Dumitrescu, de Paul Constantinescu, de Cornel Trăilescu, de Doru Popovici, de Pascal Bentoiu, de Aurel Stroe, de Anatol Vieru, de Liviu Clodeanu, sau de Liana Alexandra, de Șerban Nițifor și de mulți, mulți alții.

Fie că dau viață unor pagini de isto-

rie, fie că reflectă incursiuni în profunzimea trăirilor umane, fie că sînt inspirate de universul literaturii sau oglindesc o lume specifică spectacolelor dedicate copiilor, operele acestor ani își caută propria cale spre idealul artistic al autorilor printr-o multitudine de forme expresive, printr-o varietate de mijloace compoziționale. Eterna problematică a colectivității, a individului aflat în frearmătul istoriei modelîndu-i cursul, se degajă și din marile fresce de o vibrantă forță evocatoare — un maestru al acestei tipologii fiind Gheorghe Dumitrescu, dar și din paginile de condensată substanță, reliefînd dăruirea de sine în slujba unui tel de înalt unanimitate, atîngînd sublimul jertfei; în acest sens trilogia lui Doru Popovici se relevă ca o dezbateră asupra existenței omului erou, reliefată prin trei ipostaze: „prin intermediul simbolului (Prometeu), dezbateră prin intermediul opoziției unor forțe ce se confruntă în evenimente limitate ale istoriei universale (Mariana Pineda), dezbateră pornind de la realități ale contemporaneității românești” ... „prin opunerea unor personaje concretizate social și politic (Interogatoriul din zori)” (Grigore Constantinescu).

Alegîndu-și ca punct de plecare mari titluri ale dramaturgiei universale, Pascal Bentoiu plămădește din entitatea fiecărui opus un prototip, părăsînd apoi pentru elaborarea unuia nou; realizîndu-și propriul libret (considerat ca o „fundatie necesară care determină în bună măsură forma mare a viitoare construcții muzicale”) autorul operează o reevaluare, căutînd „un altceva în care piesa literară cunoscută capătă alte forme și dimensiuni și rămîne doar unul dintre elementele componente” integrat într-un întreg perfect echilibrat muzical, conceput în coordonate ale simfonismului.

Chiar și simpla creionare a cîtorva dintre reperele ce conturează imaginea actuală a operei românești, se lovește de multitudinea fațetelor acestui gen, căruia i se adaugă mereu noi și noi reliefuri într-o continuă explorare a gândirii compoziționale, căci, așa cum nota Doru Popovici, „nici o epocă istorică nu a fost atît de dinamică și deci de fecundă pentru genul sensibil și complex al operei cum este cea actuală și îndeosebi actualitatea noastră socialistă, cea mai efervescentă în privința îndreptării destinului uman spre civilizație, spre descătușarea morală și intelectuală — domeniu tradițional și mereu nou al operei. Nu este desigur ușor să transpui aceste prefaceri ale realităților sociale în valori lirico-dramatice, să aduci pe scenă impetuozitatea vieții, imagini ale procesului prin care persoana umană, națiunile, lumea se schimbă, își afirmă virtuțile creatoare”. Permanența acestui gen în catalogul compoziției contemporane reflectă conștientizarea unui adevăr receptat de muzicienii ca o axiomă: „teatru muzical este una dintre manifestările artei care contribuie la dezvoltarea gustului artistic, la întărirea cultului frumosului care innobilează și înalță inima poporului” — cuvinte cu sensul unui imbold, aparținînd unuia dintre ctitorii operei românești, George Ștefănescu.

ANCA IOANA ANDRIESCU

Ne este August flamură în toate

Semn de țară nouă

Sub flamura partidului în August
S-au împlinit atâtea idealuri vii
Ce-au incolțit în primăvara țării :
În August s-a născut hotarul noii României.

Trup lingă trup ne-am împlinit voința
De-a construi din temelii o țară
Și flamură și crez ne-a fost ființa
Partidului ce ne-a unit prin forța tutelară.

Stegar de vreme nouă August s-a-nălțat
Spre-a se-implini în vremea legendară
Și-a construi din temelii cu-adevărat
Ființa nouă prin comunistă stea polară.

Ne este August flamură în toate,
Ne este drumul de partid călăuzit
Și-i semn suprem de sacră libertate,
Și-i semn suprem că țară nouă noi am construit.

Sub flamura partidului în August
S-au împlinit atâtea idealuri vii
Ce-au incolțit în adevărul țării :
În August s-a născut și steaua noii României.

Făclie-n veacul douăzeci

Făclie-aprinsă-n veacul douăzeci
Așa te-arăți prin fapta-ți exemplară
Iluminind ca aștele cerești
Te știm erou și pavăză de țară.

Ți-s anii toți de drum prin veac.
Sub pavăza-ți mereu ocrotitoare
Ni-e munca azi emblemă, cerul arc
Și pieptul ne e scut de apărare.

Aprinsă stea-n columnă de eroi
Cirmaci de seamă-n comunistul timp
Ești idealul sacru pentru noi :
Făclie-aprinsă-n nobil anotimp.

Făclie-aprinsă-n veacul legendar
În veacul ce ne este-nții de toate
Și pavăza cea dreaptă și gindul temerar
Și casa noastră de eternitate.

Ți-s anii toți de drum prin veac :
Sub înțeleapta ta lumină clară
Istorie zidim, și-i țării arc
Drapelul Tricolor ce ne-nfășoară.

* * *

Vai, înainte de toate eu — eroul cel tânăr
Călătorind ca o adiere de vânt prin cimpie
fluturi mari, albi, roșii cit fața unui copil
pe timpuri mi se așează
răcorindu-mă cu a lor filfirie de aripi.

Aerul de pe frunte cu mult mai greu
cu mult mai greu decit apa
se dilată sub puterea mirifică a fluturului
de culoare-mbătat și de rouă.

Vai, înainte de toate eu tânăr
părul meu aburind sub cimpie
minile mele vislind înspre tine
ochii mei căutind orizontul.

În explozia seminței eu mă zidesc
mă ridic, mă contempu
călătorind ca o adiere de vânt prin cimpie
cât este sămința fereastra prin care
eu visătorul privesc cerul,
cerul instelat dinspre moarte.

Patrie liberă

Intră eroul cel tânăr în istorie
pe poarta cea mare a patriei libere.

Pe poarta cea mare impalidat precum mirele,
precum crinul în rouă-nvelit și în cosmice prafuri
intră-n istorie eroul cel tânăr,
pe poarta cea mare a lacrimii,
a lacrimii grele cit țărna
rodind în veșnica primăvară.

Precum crinul în rouă învelit
intră eroul cel tânăr în cîntec,
privighetoarea-l veghează și îl întemeiază-n cimpie,
în veșnica patrie liberă.

Obuze de iarbă — orbitele lui
acoperă melancolia aceasta.

Intră eroul cel tânăr prin lacrima mamei,
prin lacrima grea cit țărina în veșnicie.
Luna îl primenește pentru această călătorie,
în rouă-l îmbracă și-l mîngie
cum albinele într-un buduroi din salcă uscată
il îmbracă și îl mîngie
curat să intre pe poarta cea mare a patriei libere.

EMILIAN MARCU

Ioniță Gheorghe — Șantierul Dunăre — Marea Neagră

File din jurnalul de călătorie al tinărului scriitor

Pe noua arteră a apelor Poarta Albă-Midia-Năvodari, în aceste zile fierbinți de August, o siluetă sveltă sugerind zborul, o siluetă de beton și oțel și-a fixat prezența acolo unde, cu două mii de ani în urmă, poetul Ovidiu și-a purtat tînguirile și pașii. Este podul de la Ovidiu.

Am fost pe pod în momentul cînd se producea ultima betonare. Peste „incregnăturile“ de fier se pregătea turnarea, după care se va așterne stratul (ultimul strat !) de asfalt. Maistrul Gheorghe Oprea, observînd că un „personaj necunoscut“ umblă prin „teritoriul său“, m-a abordat, și aflînd că... voi scrie un reportaj, mi-a zis, plin de orgoliu, un orgoliu care m-a încintat : „Țin să aflați că eu și oamenii mei am înălțat și podul de la Agigea, marele pod, pe care cred că ați trecut și l-ați privit...“. Nu numai că l-am privit, dar am și scris despre el — i-am explicat. Se bucură. „Deci, vreți ceva date despre noul pod? Bun ! Notați : aici s-a bătut primul țărșu (eu l-am bătut !) pe 17 octombrie 1984. Tot în aceeași lună s-a prins prima coloană de betonare“. Cineva îl strigă. „Am treabă puțin ! Dar, uitați că vin și tovarășii ingineri de care m-ați întrebat. Ei vă vor da și alte date. Se pricep... nu vă temeți că o să rămîneți cu... reportajul în suspensie“. Imi place ușoara ironie.

„Inginerii se numesc Nicolae Apostu (care a mai fost supus unei rafale de întrebări, cu prilejul altui reportaj pe care l-am scris despre brigada sa), iar celălalt, Dan Drăgoi, e aproape... învățacel în construirea podurilor. Este primul pod la care a

concretizat ceva din cele învățate. „E, cum frumos spune, ceva și din mine în acest pod“.

„Se impune o retrospectivă-n aceste momente finale — zice inginerul Apostu. De ce ? Pentru că, acum totul se desfășoară într-o lumină caldă, sărbătorească, și s-ar putea crede că mereu a fost așa, or, noi nu putem uita unele momente dure ! Aici, apa freatică se află la 3 m. adîncime. Asta înseamnă că 27 de m. cit coboară piciorul podului, este numai APA. S-a lucrat în condiții aspre, con-

bui o asemenea calitate ce ține de ființa umană) și e de o frumusețe arhitectonică deosebită. Totuși, consider că mai sînt necesare unele date. Mi le furnizează tinărul inginer Dan Drăgoi. „Podul nostru are 5 deschideri din grinzi tronsonate, adică 5x30 m. și 1x110 lungime, deschiderea principală. „Povestea lui“ e legată de apa freatică despre care s-a vorbit, dar trebuie să adaug și faptul că aici s-a escavat, la propriu, și în pod, nu numai în pămînt. Podul a cerut tuturor eforturi mari, însă el acum există ! Și asta înseamnă că toți s-au justificat în calitate de specialiști și oameni ai acestui timp. Podul poate „vorbi“ pentru toți“.

„În „cartea de beton și oțel“ a podului de la Ovidiu, se cuvine să menționăm cîțiva dintre „pilonii de susținere“, muncitori și maistri, oameni ai FAPTEI. Deci : Ion Rotaru, Gheorghe Crup, Tuncel Eliaz, Constantin Stoica, Eliaz Regep, Virgil Nichirciuc, Constantin Bobia, Dumitru Blănaru, Ștefan Pasăre, Ion Gușă, Gheorghe Tuchel.

„Podul de la Ovidiu este o realitate palpabilă. Acești oameni simpli, dar respectindu-și meseria pe care o fac cu dragoste, peste cîteva zile vor „mîgra“ la podul de cale ferată din apropiere. Viața lor se contopește cu verbul „a construi“, și cred că ceva din lumina puternică, o lumină a FAPTEI, s-a născut și se naște mereu și prin acești OAMENI. Ei durează inscripții de lumină care vor rămîne și, fapt esențial, vor vorbi despre acest timp aflat sub Constelația Comunistă.

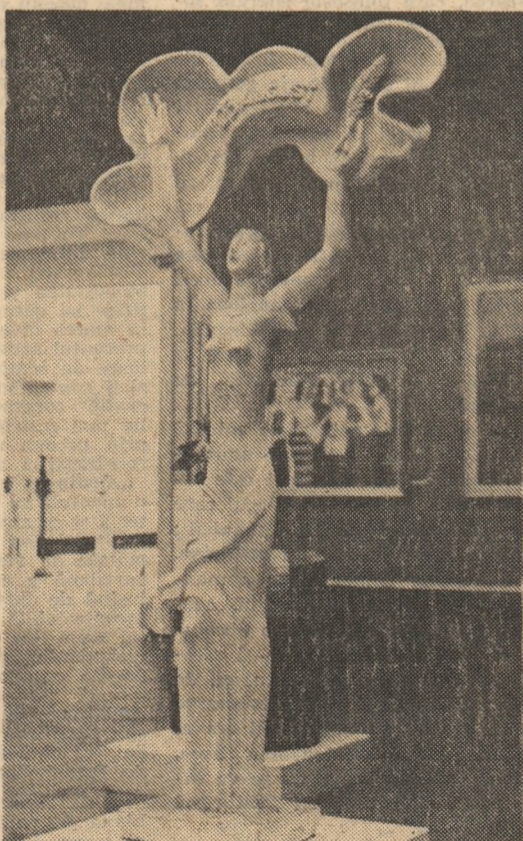
ARTHUR PORUMBOIU

PODUL

diții de frig și multă umezeală (o coloană s-a turnat chiar în asemenea condiții !), dar betonul a atins marca, așa încît n-am cunoscut clipe de infrîngere“.

„În aceste zile cu lumina aurie, podul va fi supus „probei de foc“, adică ceea ce inginerii numesc „proba dinamică“. În ce constă ea ? Se încarcă (da, acesta-i cuvîntul !) podul pe toată lungimea sa, cu mașini uriașe de cite 16 tone fiecare, iar inginerii, maistrii, muncitorii, toți cei care i-au dat viață podului, vor sta sub el. Nu se tem că i se va clinti măcar un centimetru de... oțel sau beton, — completează inginerul Apostu. Îl ascult pe inginer și simt cum din cuvintele sale se degajă o încredere teribilă.

E drept, are și argumente : podul de la Ovidiu arată forță, trufie chiar (dacă pot să-i atri-

Ion Irimescu — 23 August 1944

Aurel Stînca Olteanu — Simbol al păcii

File din jurnalul de călătorie al tinărului scriitor

Acolo unde a fost și este cetatea chimiei românești

La 15 km de Piatra Neamț, pulsul orașului, al munților, se continuă în pulsul retortelor de nichel extrem de strălucitoare, ca o consemnare a soarelui de vară. Autostrada spre Bacău este lăsată spre orizontul captat de o aparentă cimpie, iar drumul face brusc spre stînga. În față colosul impunător al chimiei românești. Aici, pe cimpul acesta, cîndva, doar mărăcinii și vînturile, sărăcia și neliniștea își făceau loc în sufletul și viața oamenilor. Aici parcă îți aduci aminte de tot ce a făcut țara în acești ani sub conducerea partidului.

Despre locul acesta se știu multe lucruri, dar există ceva perpetuu, ceva care se cere menționat. Cetatea chimiei este una dintre cetățile noului. Este aici o excepțională școală a muncii și a științei. Cei tineri care vin aici au multe să-și spună în timp. O știu ei foarte bine și aproape nimeni nu se află întimplător aici.

Există o lume a Săvineștiului, o lume a clipei din clipă, a clarității. O lume în care natura și știința fuzionează. Au grijă aceste lumi să nu se nască între ele de netrecut contradicții. O lume care se deschide prin simboluri spre simplitate, o lume care are nevoie de știință, de încredere în întrecere. Faptele îl construiesc pe om clipă de clipă, timp în care el participă total la construcția lumii, în perimetrul său de destîn luminat. Se impune astfel un dialog sincer, implicînd ambele părți la maximum. Un reporter aici e o bucurie, un reprezentant așteptat. Faptul că vizita reporterilor este o bucurie vine din constanțele noului care aici înseamnă coerența activității. De aceea se impune dialogul, mărturisirea stării de nou, acest concret dialog cu lumea. 15 500 de oameni fac permanentă această stare. Gîndurile lor au ca reper perspectiva, definirea majoră în contemporaneitate.

Mihai Pașcu, un tînăr de 25 de ani, activist la Comitetul județean Neamț al U.T.C. mă însoțește pe drumul din cetatea

chimiei românești. Din 1959 (data înființării) și pînă astăzi Combinatul de fibre sintetice Săvinești a avut ascensiuni multiple, a parcurs etape și etape, succese și succese, a format generații și generații. Faptul acesta a făcut ca uriașa întreprindere să-și facă un mare renume.

Privit din afară faptul pare (și este) oarecum complicat. Dar cunoscîndu-i pe cei mai puțin tineri și apoi pe cei tineri-tineri discutînd cu ei de la om la om, cunoscîndu-i la locul de muncă, îți apare cu prestanță imaginea realei lor unități, a integrării.

Privit dintr-un anume unghi, poate cel mai larg prin cuprinderea lui nuanțată, Săvineștiul apare ca o cetate a creației, a depășirii limitelor, a marilor investiții. O cetate a noului, în care totul se numește mîndrie națională. Evident multe din meritele stării de noutate, de tinerete, aparțin Centrului de cercetări pentru fibre chimice, centru existent chiar în centrul combinatului, fiind chiar inimă a inimii pe care acesta sîntem îndreptățiți să spunem că o reprezintă. Pe directorul Centrului, dr. ing. Savel Matache, cunoscut și apreciat om de știință l-am cunoscut în trecere, fiind foarte ocupat. Mi-au fost recomandați colaboratorii săi mai tineri, și asta fiindcă așa cum avea să se facă mai tirziu remarcă: factorul tinerete și tinerii înseamnă aici totul. De fapt, cercetarea, fără starea de incitare, fără dorința de afirmare (și fără această posibilitate), fără dorința de-a fi extrem de informat, ar fi imposibilă.

Omul tînăr este un mare capital al vieții. Acest mare capital are nevoie de exemplu, de îndrumare, de certitudine.

Ing. Mirela Chelî, vorbindu-mi de marea concurență în care sînt implicați, dovedea o mare satisfacție. Satisfacția aceasta e dată de faptul că în asemenea condiții de lucru știința te cere total, pur și simplu ai posibilitatea de a lucra la deplina capacitate științifică, ai posibilitatea unei afirmări depline. Încrederea în tine însuși prin colectivul din care faci parte înseamnă iarăși foarte mult. O formă

de stimulare a spiritului creator, a căutării științifice, o reprezintă Simpoziioanele pentru stagiaari, organizate anual.

Ing. Ana Năstase, secretară a organizației U.T.C. de la secția Melană 4, îmi vorbește despre importanța colaborării strînse între generații, de implicarea decisivă a specialistului în problemele producției. În absolut toate problemele, de la cele personale ale muncitorilor la cele de interes general pentru combinat. Că faptul acesta este foarte adevărat mi-a dovedit-o, fără să vrea, desigur, tînăra ingineră, absolventă în 1981, străbătînd citeva importante secții. Explicîndu-mi fluxul productiv, procesele tehnologice, acel „miracol” prin care materia primă, trecută prin filtru de aur, devine fibră pufoasă, materie aproape imponderabilă, nu faptul acesta normal m-a impresionat, ci modul, în care acesta a fost prezentat: concluziile inteligente, rapide, spiritul de observație, corelații juste. Într-un cuvînt vocația pentru real.

Și cînd spuneam că Săvineștiul este o lume, mă gîndeam și la faptul că aici întâlnești aproape toate compartimentele industriei. De la prelucrarea metalului la aparatură de control. O lume a tehnicii, o lume cu o unitate de responsabilitate exemplară.

Eugenia Nastasia, secretara organizației U.T.C. pe Combinat îmi comunică și numele altor tineri, fiind în alte schimburi: Neculai Zavate, Ionuț Istrate, Ana Panche, Neculai Luca, Camelia Cirilgeanu. Ei, împreună cu mulți alții, au înălțat marea secție Relon 5, secție care într-un timp foarte scurt va fi dată în funcțiune.

Că tineretea lor este pe deplin exemplară nu se poate îndoi nimeni. Și cum faptele nasc fapte, avem toate motivele să auzim lucruri mari și frumoase despre ei și despre alții. Fapt pentru care reporterul a privit în sufletul și faptele lor ca într-o oglindă. Singura oglindă a Omului: Perfecțiunea; Responsabilitatea.

IOAN VIERU

Patriei în August

Un simbol de unitate

Cită nemurire poartă astăzi noua Românie
Știe sfînta libertate a poporului Român;
Într-o epocă bogată-n cîntorii de veșnicie
Măreția ei vor spune-o faptele care rămîn.

Fapte fără-asemănare prin atitea biruințe
Ce le-o spun peste veacuri albiile Dunării:
Fapte care însumară milioane de voințe,
Pentru ele și Carpații își pleacă umerii.

România-si construiește propria ei libertate
Doar în glia strămoșească moștenită de la Daci;
Ceașescu-România-i un simbol de unitate
A istoriei pe care nu o cumperi ci o faci.

VASILE BARDAN

Respirația veacului

Se-aude cum respiră pămîntul prin eroi
adevărul este singura noastră pușcă încărcată
pe șantiere viața clădește o nouă viață
fiece zi umblă în haine de lucru îmbrăcată

o mare blindește bintuie prin țară
seara poveștile încep să aburească pe masă
străbunii trag cîmpia peste ei și nu pot să adoarmă
respirația veacului îndoiaie geamul la casă

crește un imn bărbătesc ca o nesfîrșită pădure
în gîndurile noastre mereu e sărbătoare
femeia își îngrijește bucuria de a fi mamă
sîntem în August, țara plutește către soare

RODIAN DRAGOI

Moștenire pentru fii

Noi ne știm aici o țară, suntem viețile ce-o poartă
Cum copiii-ți porți pe umeri, spre lumina mai înaltă.
Noi avem aici și riuri și ne știm aici Carpații -
N-am primit nimic de-afară, nu ne-au dat nimica alții

Dacă noi avem un cîntec - suntem glasul ce îl spune
Din pridvorul casei noastre, demnul României nume
Le iubim că-s ale noastre, respirație de- A Fi
Dinspre doinele străbune, moștenire pentru fii.

Dacă noi avem din August cerul țării-nalt de vară
Mai avem și tineretea, libertatea suverană
De a fi izvor și sete, de la tine pin' la mine
Țară mindru de frumoasă, Românie de mai bine.

MIHAI BĂRBULESCU

Cutezanța și vis

Niciodată n-am fost atît de puternici -
ne putem măsura cu o floare
ce poartă-n fiecare petală un anotimp
și-un sentiment în fiecare culoare.

Tu ne-mprumuți cutezanța și visul
și zborul ce spre înalt ne poartă.
Ție, Partid, îți datorăm lumina
care ne curge-n viață și în soartă.

Sărbătorindu-te, cinstim demnitatea
pe care-o trecem zi de zi în Cuvînt.
Tu ești soarele sub razele căruia
ne simțim apărați pe planeta Pămînt.

DAN ROTARU

Secvență

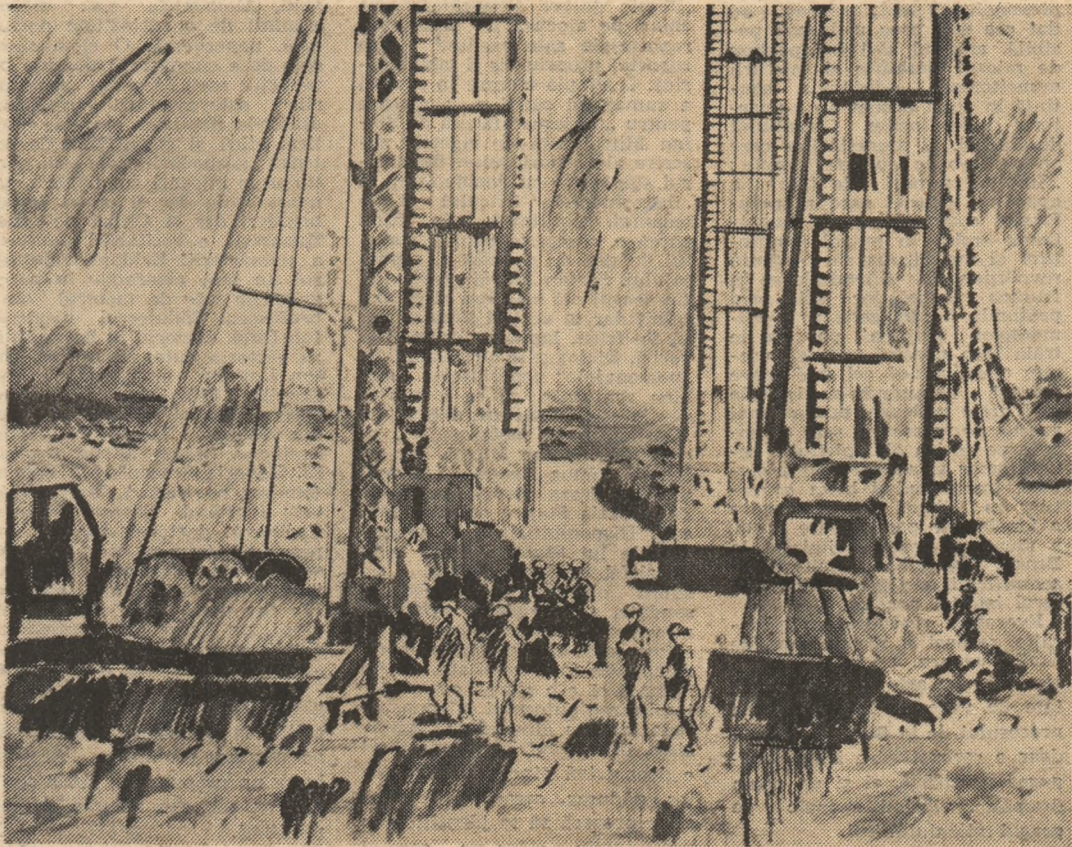
În dimineata zilei de
23 August 1944
- privindu-se într-un ciob
al oglinzii de campanie -
tatăl meu se bărbiera
cu singura lui mină
pe care n-o lăsase
drept semn de carte
între filele istoriei
celui de-al doilea
război mondial.

ELENA BOLDEA

Poem de țară

Scriu pentru că am o țară
Nu există bogăție mai mare
Decît a avea o țară
Cu numele rostit
De buzele luminii
Pentru că am un Conducător
Care la masa de scris a istoriei
Nu știe a spune decît adevărul
Timplele-i sînt troienite de adevăr
Timplele-i sînt istorie.

ELENA CODRESCU

Ion Bitzan - Industrie

CREAȚII LITERAR-ARTISTICE INSPIRATE DIN TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI,

143 de zile
pentru eternitate

Pe columna infinită a istoriei românești — între evenimentele care prin semnificațiile și înțelesurile lor se disting și jalonează cronică mișcării noastre muncitorești, în perioada grea a luptei din ilegalitate — se detașează procesul de la Brașov din mai-iunie 1936, intențat celor 21 de tineri comunisti din județul Dimbovița și Valea Prahovei. Moment de seamă al luptei împotriva fascismului, de afirmare viguroasă a politicii partidului, de grupare a tuturor forțelor democratice și iubitoare de progres ale țării; moment deosebit în care au fost proclamate cu îndrăzneală revoluționară cerințele cele mai arzătoare ale celor ce muncesc, într-o perioadă în care se adâncea prăpastia între viața de huzur a exploataților și condițiile tot mai grele de existență ale celor care trăiau prin muncă. Un episod eroic de condamnare a practicilor barbare de anchetare a jandarmeriei și poliției, de protest împotriva metodelor abuzive și dictatoriale ale consiliilor de război; un eveniment de hotărâre rostire a intereselor politice fundamentale ale poporului român, a voinței sale de apărare a independenței și integrității teritoriale a patriei, într-un moment istoric cind cerul Europei se acoperise de norii amenințatori ai politicii revanșarde și revizioniste. Un proces în fața istoriei... așa se și intitulăză evocarea, realizată de Emil Poenaru pe baza documentelor de arhivă și publicată recent la Editura Albatros.

Cel care a imprimat semnificații majore procesului judecat la Brașov, între 27 mai și 5 iunie 1936, transformându-l într-un eveniment memorabil al istoriei mișcării noastre muncitorești și al istoriei patriei, și care la data arestării nu împlinise încă 18 ani, se afla în fruntea celor 21 de acuzați ca o personalitate bine cunoscută, pe care chiar și actul de trimitere în judecată îl numea bun propagandist comunist și antifascist, cunoscut de organele siguranței și ale justiției burgheze „de multă vreme”. A fost arestat prima dată la vârsta de 14 ani, actul de acuzare învederând că era un element dinamic, impulsiv, participant al mișcării muncitorești, imputându-i-se fapte ca „indemn la grevă”. La vârsta de 15 ani se afirmă ca membru și neobosit comunist al Comitetului Național Antifascist, ca personalitate exponență la nivelul național a dorinței poporului român de apărare a libertății și suveranității patriei. Cind în anul 1934 a fost din nou arestat, în incinta tribunalului din Craiova, era purtătorul a 22 de liste de protest, „toate acoperite cu numeroase semnături” — o investiție de încredere din partea multor sute de semnatori —, ancheta ce a urmat dezvăluindu-i nu numai dirigența și rolul de organizator al sprijinirii tovarășilor judecați de Consiliul de Război craiovean. Tînărul revoluționar se va afla în fruntea celor 21 de acuzați ca o personalitate „cunoscută de multă vreme ca atare” de organele statului burghez, personalitate care s-a afirmat și în perioada celor 143 de zile cită a durat ancheta și cind a fost un exemplu de tărie pentru tovarășii săi. Atunci cind i s-a oferit prilejul să vorbească în proces, răspunzind la întrebările puse în cadrul interogatoriului oral, tovarășul Nicolae Ceaușescu a transformat boxa acuzațiilor în tribună de afirmare a obiectivelor principale ale politicii partidului. În fața celor cinci judecători militari și a comisariului regal, în fața perspectivei sa atitudinea sa să atragă o pedeapsă maximă, nu a ezitat să transforme momentul „instrucției orale” al procesului, în prilej de a reafirma poziția partidului față de cele mai grave

probleme ale acelei perioade istorice.

În primăvara anului 1936 agresivitatea și dorințele revizioniste și revanșarde ale statelor fasciste se afirmau fără echivoc. Politica lor, de înarmare febrilă, de constituire a unor echipe de ucigași cu misiuni în țările ale căror integrități teritoriale erau vizate, și sprijinirea unor „coloane” de subminare a capacității de rezistență a acestor țări, era sursa unor tensiuni care amenințau pacea Europei și a lumii. Este meritul istoric al Partidului Comunist Român de a fi sesizat pericolul care plana asupra păcii, asupra suveranității și integrității patriei din cauza politicii statelor fasciste, pericol care se agrava prin creșterea agresivității forțelor fasciste din interiorul țării. În acest sens, Plenara C.C. al P.C.R. din februarie 1935 a considerat că forma cea mai adecvată de organizare a luptei contra fascismului este crearea unui larg front popular antifascist ce urma să cuprindă toate partidele politice și organizațiile de masă, precum și personalități ale vieții publice și obștești care luptau pentru apărarea drepturilor democratice și independenței naționale. În contextul însemnătății deosebite a întăririi și afirmării frontului popular antifascist pentru viitorul liber și democratic al patriei, putem înțelege semnificația majoră pe care a avut-o atitudinea la proces a tovarășului Nicolae Ceaușescu care a afirmat acest fel politic ca un curajos și consecvent luptător pentru promovarea lui.

În primăvara anului 1936, cartea de istorie a Brașovului consemnează un episod, care prin semnificația sa luminoasă, a devenit un simbol al luptei pentru dreptate și libertate. În sala procesului de la Brașov, care a devenit în zilele dezbaterilor încă unul din sediile nedreptății și abuzului, tînărul Nicolae Ceaușescu a demonstrat ce înseamnă a fi comunist. Gestul său, implicind jertfa conștient asumată a pierderii libertății, impunea opiniei publice o personalitate de anvergură a conștiinței revoluționare; exprimându-se pe sine, exprima de fapt starea de spirit a clasei muncitoare frustrate în acea vreme de drepturile elementare care asigură integritatea și demnitatea ființei umane. În cartea de eroism a istoriei neamului, ziua de 30 mai 1936 poate fi considerată o zi eternă. Atunci tovarășul Nicolae Ceaușescu a incriminat procedurile abuzive și falsurile săvârșite de către jandarmii în timpul anchetei, infierind modul pătitor în care erau audiați martorii acuzații, săvârșind un răsător gest de protest și solidaritate revoluționară, admirabil act de curaj și mobilizare a celor pe care guvernantii doreau să-i înspăimînte și să-i demoralizeze.

În dimineața zilei de 27 mai sînt introduși arestații. La ora 9 fix, sala se ridică în picioare. Întră completul de judecată al Consiliului de Război al Corpului V armată. Grefierul face apelul acuzațiilor, apoi se declanșează disputa procesuală între comisarul regal și avocații apărării, privind nerespectarea procedurii legale de judecată. Apoi, se dă citire acuzațiilor. Incriminarea faptelor se face în temeiul „legii pentru reprimarea unor infracțiuni contra liniștii publice” (Legea Mirșescu) din 10 decembrie 1924. „Acuzatul Ceaușescu Nicolae, din București, strada Vasile Lascăr nr. 3, este culpabil de infracțiune la Legea pentru reprimarea unor noi infracțiuni contra liniștii publice, prin aceea că în ziua de 15 ianuarie 1936, cu bună știință și intențiune frauduloasă a păstrat asupra lui broșuri incendiare, broșuri găsite cu ocazia percheziției ce i s-a făcut la Ulmi, județul Dim-

bovița, și se pare le păstra în vederea răspîndirii în public, avînd bună știință că aceste broșuri prin conținutul lor, îndeamnă cetățenii de a provoca război civil, ridicînd pe cetățeni de a se înarma unii contra altora, fapt calificat crimă, conform articolului 81 Cod Penal...”.

Boxa acuzațiilor va deveni tribună de propagandă politică. Deși argumentele comisariului regal sînt „dezamorsate”, Consiliul de Război nu hotărăște refacerea ordonanței, în vederea unei încadrări juridice explicite și corecte a faptelor. Drepturile procedurale sînt încălcate sistematic. Dar autoritățile ce inscenaseră acest proces, sub semnul teroarei și denigrării nu vor culege roadele străduinței lor. Farsa avea să fie dejucată. Rind pe rind acuzațiile sînt respinse. Activitatea partidului, aflat în ilegalitate, nu trebuie dezvăluită în fața acestui juriu de rea-credință.

Interogatoriul care avea să suscite cel mai mare interes a fost acela al tînărului ce abia împlinise 18 ani și care era personajul central al procesului chiar și prin numărul mare și gravitatea delictelor scrise în acuzare. Inflăcărutul revoluționar, transformînd și în această situație, boxa acuzațiilor în tribună a propagandei politice, și pe sine însuși din inculpat în propagandist neînfricat al partidului, vorbește despre situația grea a muncitorului, despre șomaj și despre rațiunea înființării comitetelor de luptă pentru ieftinirea traiului, și scopurile luptei acestora. A pune mai presus de interesele personale chiar și în fața unui consiliu de război, interesele clasei și poporului cărora le aparții, a fi purtătorul de stindard al crezului politic pe care îl servești, este o trăsătură specifică eroilor, personalităților care imprimă evenimentelor istorice un sens ascendent, impunîndu-se admirației, respectului și aderenței celor mulți.

Flacăra curajului care a luminat sala Consiliului de Război prin declarația tînărului revoluționar, era alimentată de înțelegerea și trăirea marilor injustiții ale societății românești, de dorința ardentă de a-și închina viața schimbării condițiilor de existență a marii majorității a populației țării. Atitudinea sa a stigmatizat atitudinea dictatorială a Consiliului de Război, relevînd țaria morală a arestațiilor, avocații înșiși dobindînd noi elanuri în greaua misiune de apărare. Magistratii militari l-au eliminat zadarnic de la dezbateri în ultimele zile ale procesului pe cel ce a avut îndrăzneala să-i înfrunte, încercînd să anuleze influența personalității sale; zadarnic i-au dat cea mai grea pedeapsă posibilă, sperînd să-l îndepărteze de miezul fierbinte al mișcării muncitorești. Adevărata sentință în acest proces nu a aparținut judecătorilor Consiliului de Război, ci muncitorilor care au rostit-o în cuvinte simple: „Sîntem mindri de tine”; a aparținut istoriei care a transformat comportarea sa revoluționar-eroică în model insufletitor și mobilizator de conduită revoluționară. Afirmîndu-se în fruntea tovarășilor săi prin profunda înțelegere a evenimentelor politice pe care le trăia fără noastră în acea vreme, asumîndu-și cel mai mare risc și expunîndu-se la cele mai grele pedepse, punînd mai presus de interesele sale personale pe acelea ale spiritului revoluționar și solidarității proletare, transformînd boxa acuzațiilor în tribună de promovare a idealurilor pentru care lupta, a făcut ca procesul judecat la Brașov să aibă implicații și semnificații majore pentru viitorul istoriei noastre.

Evocarea realizată cu admirație, respect și recunoștință de Emil Poenaru, pe baza documentelor de arhivă, la o jumătate de veac de la derularea procesului de la Brașov, nu este doar o reconstituire istorică riguros științifică, ci și un poem dramatic, vibrînd epopeic pe pragul mileniului trei.

NARCIS ZĂRNESCU

Eftimie Modôlcă — 23 August 1944

Oameni care scriu istoria

Într-o colecție („România azi”) a Editurii Eminescu, deschisă și autorilor cu firmă dar și unora mai puțin cunoscuți, debutează un autor pe care îl așteptam, ce-i drept, de mult timp, să debuteze cu o carte de versuri: Ștefan Mitroi. Poezia nu lipsește din cartea lui de reportaje. „Nimic despre singurătate”, ba chiar, pe alocuri, îi prisoșește, reportajele sale oscilînd între reportaj propriu-zis și tabletă lirică. O simplă trecere în revistă a sumarului cărții e elocventă pentru „trădarea” făcută de Ștefan Mitroi față de rigorile necesare ale reportajului. Reportajul stăpînește cu dezinvoluntă și „instrumentele” liricului și ale epicului, reportajele sale fiind parcă o pledoarie pentru statutul de gen de graniță al reportajului. Ștefan Mitroi poetizează (în sensul cel mai bun al cuvîntului) dar în același timp știe și să fie frust, lapidar, „scump” la vorbă. Dialogurile au naturalețe, „personajele” reportajelor sînt bine conturate, cu ce e bun și rău în ele, cu virtuți, deficiențe. „Dezlănțuirea” metaforică îl apropie pe Ștefan Mitroi, într-un fel, de Fănuș Neagu. Lirismul sacadat, fraza alertă amintesc de Zaharia Stancu cel din **Des-culț**. Disponibilitățile de prozator ale lui Ștefan Mitroi sînt de altfel evidente. Mitroi e un subtil observator al mediilor sondate, se dovedește informat, minuțios în documentare. El se informează dar și informează. Adaptarea sa la realitate nu este mimată ci e o stare organică: implicarea autorului în propriile reportaje nu alunecă în narcisism, în egocentrism. Reporterul e deopotrivă etnolog, horticultor, pădurar, ceramist, botanist etc., încearcă să se identifice cu profesiunile celor pe care îi abordează, imbinînd profitabil

inocența neinițiatului cu morga specialistului.

Reporterul e un călător neosfîrșit, el străbate țara de la un capăt la altul, dar se simte pretutîndeni acasă, la Sulina, în Țara Oașului, în Bucovina, în Țara Moșilor, la Zimnicea, Reghin, Iași, Borca, Sălcia, Sfințești, Alexandria ș.a., mereu stăpînit de o curiozitate netru-cată, neperversă. O elementară sete de a cunoaște îl domină pe reporter care face din „aventurile” sale aventuri inițiatice, dindu-le finalitate morală, estetică, etică și cognitivă. „Cerce-tează” gospodării țărănești, participă la „tirguri comunale”, cunoaște sate dar și orașe, întreprinderi dar și Circul de Stat București, o veritabilă aventură a cunoașterii. Evident, reporterul nu face abstracție în peregrinările sale de factorul om: profesorul Rădulescu, meșterul Ion Duță, doctorul în horticultură Victoria Șuta, pădurarul Anton Dogaru, nonagenarul Ion Corcilă, Mihai Corca, Costică Draga (administratorul Farului din Sulina), inginerul Victor Sestacov, Ștefan Mitroi (fratele lui Zaharia Stancu), Ion Sebeni (student nevătător), Marin Spătaru (vorbind despre Eftimie Croitoru), doctorul Agripa Ionescu ș.a. Oameni care fac, care scriu istoria. Aparent personaje, întâmplările sînt căutate. Ele fac parte însă din firescul vieții, un firesc căruia reportajul îi relevă valențe care-i dau statut de semnificant, de excepție.

Ștefan Mitroi rămîne convingător (cînd patetic, cînd mulcilit), în demersurile sale. El ne propune o lume. Accastă lume ne propune un tînăr scriitor cu serioase resurse, disponibilități.

NICOLAE BACIUȚ

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA CONSTRUCTORILOR ROMÂNIEI DE ASTĂZI

Optimism și candoare

În recentul său roman, intitulat romantic „Pasărea purpurie a dragostei”, Pavel Perș aduce în prim plan destinele unor tineri aflați pe șantierul unui mare combinat. Mulți dintre ei sînt încă adolescenți și trec prin proba de foc a șantierului — cu elanul caracteristic vîrstei lor, integrîndu-se din mers în marile eforturi colective. Universul uman al prozei este viu, bazat pe fapte veridice, meritul autorului este că surprinde cu naturalețe existența de zi cu zi a personajelor sale, descriind puzderia de fapte mărunte care înseamnă viața înșasi. Eroii acestui roman își devin imediat simpatici prin sinceritatea lor sufletească și prin voia bună pe care o degajă, sînt comunicativi, trăiesc fără complexe participînd cu toată energia lor la iureșul vieții colective, emanînd prin tot ceea ce fac un optimism moliptisitor. Pe parcursul întregii narațiuni îi urmărim pe „băieții din camera 41” a căminului de nefamilisti în diverse ipostaze, unele terribiliste, altele pline de responsabilitate, trecînd prin victorii și neezuri, prin bucurii și deziluzii, călîndu-se în viața de șantier, maturizîndu-se afectiv și intelectual, rămîind mereu uniți, entuziasmi, dornici de acțiune și visînd romantic la „o mare iubire”. Figurile cîtorva personaje sînt mai pregnante conturate; e vorba de Valentin Șerban, tînărul absolvent de liceu venit din proprie inițiativă pe șantier, Andrei Tranciovănu, Vanghele Surduleac, vesnicul interpret al melodiei „Zaraza”, poetul „camerei 41” visătorul Grigore Tarabega dar și cele citeva fete energice care muncesc cot la cot cu băieții precum muncitoarea Maria Cristescu sau ingineria Ioana Sevcereanu, fostă asistentă universitară sosită pe șantier din dorința de a-și trăi autentic viața. Toți acești oameni fac o echipă „de suflet”, leagă prietenii trainice unindu-și destinele în munca de șantier, devin cu timpul membrii unei singure familii participînd în comun la victorii și înfrîngerii. Prozatorul relevă comuniunea morală a acestor tineri care dincolo de munca lor zilnică iubesc, visează, speră, își proiectează idealurile de viață. Autorul surprinde existența cotidiană a „șantieriştilor” consumată între camera de cămin „cu valerine lipite pe pereți” și evadarea duminicală în oraș unde, la o masă de restaurant, descoperă înfiораți măreția unui sonet de Shakespeare. Ritmul noștii e alert, gen ciné-vérité,

Pavel Perș folosește o tehnică narativă mozaicată pentru a decupa aspecte cit mai variate din viața de șantier, se simte de altfel că autorul, participă empatic la desfășurarea evenimentelor, lucru pe care-l afirmă chiar unul din personajele sale: „sursa reportajului e acest imens șantier, trebuie de pildă să-1 pricepi cu mintea și să-1 scrii cu inima, altfel iese ceva sec numai schele și mașini, oamenii se pierd. Totul trebuie prezentat ca un puls comun”. Este evident că romanul nu-și propune viziuni parabolice pretentioase, el te cucerește însă prin firescul redării faptelor obișnuite aureolate de entuziasm tineresc, întreaga narațiune este o demonstrație de optimism debordant. Personajele inving situațiile tragice (de pildă, episodul morții lui Haralambie Pîrtoacă într-un accident stupid) prin forța vitalității lor morale, proza mizează pe entuziasmul acestor eroi anonimi care, în orice situație s-ar afla acționează sub impulsul dragostei de viață. Pe plan stilistic, autorul adoptă procedeele „behaviorist”, lăsîndu-și personajele să se exprime prin comportamentul lor, uneori însă analizează fulgerător stările psihologice: „În sufletul lui Bogdan Postelnicu se produse, instantaneu, panică. Un fel de virtute din care nu știa pe unde s-o apuce ca să scape. Ca într-un bloc imens în care toate ușile și ferestrele larg deschise produce un curent colossal și-n fluxul său zboară hirtii, cearsafuri, lenjerie intimă”. Autorul excelează în creionările de atmosferă, apelînd la efectele de umor. Savuroasă este, în acest sens, scena de dragoste (de un burlesc gen Bulgakov) din capitolul „Tratat despre inimă”. Pavel Perș are o vădită propensiune spre oralitatea stilului, dialogul abundent este însă uneori pîndit de redundanță. Cele mai reușite episoade sînt acelea în care un element miraculos plonjează în realismul neted al povestirii generînd efecte insolite (de exemplu, scena omnică trăită de Grigore Tarabega înaintea prezențării sale cu manuscrisul de poezii la editură). Personajele romanului au o inocență structurală, trăiesc intens evenimentele proiectîndu-le în imaginație cu clanul romantic al vîrstei lor. „Pasărea purpurie a dragostei” este o lectură tonică despre și pentru tineri, o pledoarie pentru prietenie și iubire.

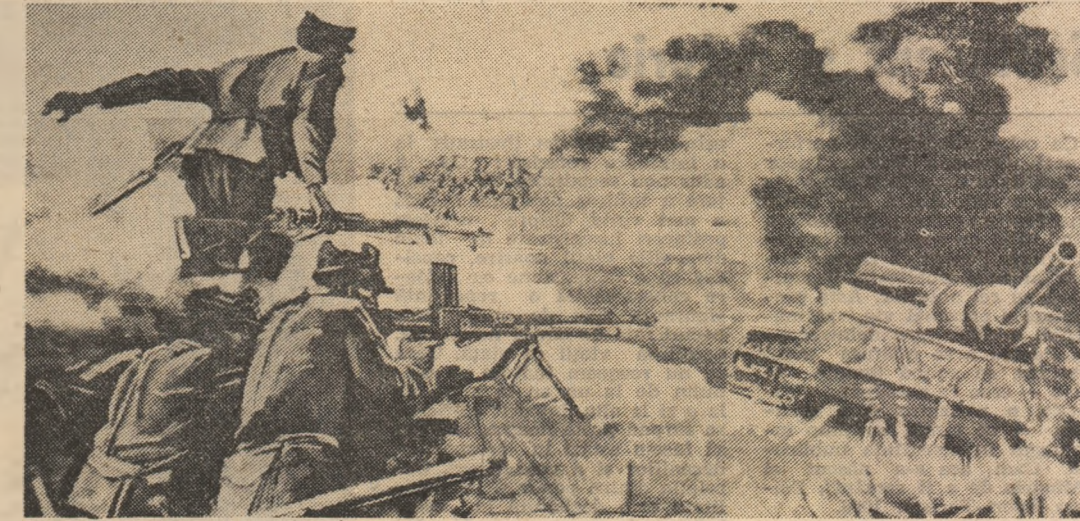
ALEXANDRU HORIA

Spre o înnobilitate a tradiției

Horia Paștina își trăiește marea de artist cu exemplaritate. Expoziția sa de la Dalles a reconfirmat acest lucru, demonstrînd cu elocvență că adevărul artei este unul. acela de a înobilă omul purificîndu-l cu vuterea frumosului, a aceluia frumos — mereu egal cu sine, în sens platonician — care, pină la urmă, se identifică binelui ca necesitate a existenței. Făcîndu-și din acest principiu o permanentă căreia-i slujește cu abnegație, pictorul se supune unor rigori nu doar tematice cit mai ales de concepție privind expresia artistică. Forța acesteia de a impresiona prin taina realului. Fiîndcă, întotdeauna, Horea Paștina tratează imagini indecoste știute, dar ajungînd în final, printr-o decantare a realului, la esența acestora, la substratul lor existențial. Peisaje, dealuri cu podgorii, grădini înflorite, cîmpii fără sfîrșit etc., siluete: un pom, un turn de clopotniță veche, o căpiță de fin, un chip omnesc etc., apoi: o floare, un fruct, o pianină tăcînd, o masă așteptînd mese-

ni, și iarăși grădini, dealuri și, în depărtarea de ceață, munții ca niște veșnicii licărînd albastru. Și totuși, nu realitatea imediată a acestora ne fascinează blind, nu concretetea desenului ci dedesubtul acestuia ne atrage, acel mister indefinibil, altfel spus: imaterialitatea materialității lumii palpabile.

Este în această pictură a lui Horea Paștina o adîncă trăire a tradițiilor noastre, o rară înțelegere a sentimentului mioritic luminîndu-ne cu stăruință etnia, spațiul de spirit al acesteia. E ca o legănare de timp-fără-de-timp, o germinație cosmică mereu fără-de-vîrstă. Sigur, artistul vine din cei dinaintea sa — nimic nu s-a născut din nimic, totul s-a născut din totul și pentru toți — dar importantă este aici zestrea de originalitate pe care acesta o tezaurizează spiritualității noastre. Din acest punct de vedere Paștina este un blagian, descendentă care îl onorează și pe care o cinstește cu har și pilduitoare dăruire. Un patetism cald, învăluitor, venind dintr-un panteism în

Paul Atanasiu — Insurecția

Fotografierea realului

Poet talentat, aparținînd generației '80, Valeriu Bărgău și-a încercat condeul și în publicistică și reportaj. Ultimul său roman intitulat „STEAUA DE PAMINT” (Editura Eminescu, 1985), înmănunchează între copertile sale citeva din „piesele” de rezistență ce au văzut lumina tiparului întiași dată în presa ultimilor ani.

Surprinzînd, de cele mai multe ori, realitatea, așa cum este ea, aspră pe alocuri și nefardată, firească și neartificială, autorul acestui volum realizează, (voit sau ne-voit!), un „film” de lung metraj, aducînd mereu în prim-planul său oamenii, „fotografiat” la locurile lor de muncă, în miezul faptelor care îi formează și care le modelează destinul și conștiința. „Oamenii aceștia nu mai sînt atît de tineri, fețele li s-au înăspriț de vreme și muncă. Munca la oțel nu e ușoară. Pe chipuri le-au apărut semnele demnității — ridurile acelea omenești — acele cărări ale vieții, cărări ale Hunedoarei, construite cu trudă către viitor. La Hunedoara se poartă și astăzi cu mare demnitate și cînste ridurile muncii...”, zice autorul în unul din reportajele sale.

Personajele cărții (oameni din diverse sfere de activitate, tineri și bătrîni, mineri sau țărani, constructori sau oțelari, șantierişti sau intelectuali, activiști, elevi sau artiști amatori), sînt surprinse într-o permanentă mișcare, preocupare, implicare. Dialogurile pe care reporterul le infiripă cu acesteia, pun în lumină nebanuitele filioane ale sufletului lor. Implicîndu-se rapid și pe neobservate în viața semenilor săi, dînd impresia uneori că el însuși e un personaj al cărții, Valeriu Bărgău știe să iscocească, să interogheze, să decupeze cu ochiul liber detalii semnificative din viața interlocutorilor săi, dar mai ales știe

să radiografeze cu pasiune și dibăcie micul univers al celor intervievați, racordat la marele univers al obștei.

Pe un spațiu destul de restrîns, de numai o sută cincizeci de pagini, cititorului îi e dat să poposească în diverse locuri din țară, printre minierii Văii Jiului, sau oțelarii Hunedoarei, printre cooperatorii cîmpiei bănățene sau constructorii de tractoare din Miercurea Ciuc, printre șantierişti Canalului Dunăre — Marea Neagră sau constructorii Termocentralei cu sisturi bituminoase de la Anina, în minunata țară a Zaran-dului ori pe meleagurile bătrînei și mereu întineritei Moldove.

Nu lipsesc în cuprinsul cărții nici reportajele sentimentale, melancolice, scrise cu o vădită emoție și care, răspîndite de-a lungul volumului, reușesc să-i dea un plus de culoare și de prospecție. Merită a fi citate în acest sens citeva titluri: Scrisoare din orașul fără statui, Poligonul de aur al Apsenilor, Pe urmele lui Shakespeare, Septembrie la Deva, Arbori naționali, și altele.

În ansamblul său, „Steaua de pămînt” este o carte a acestui timp, a prezentului socialist al patriei și a minunatilor săi fii.

L-am auzit pe poetul Valeriu Bărgău, mărturisînd, cu citiva ani în urmă, după publicarea „Jurnalului de uzină” (Editura Cartea Românească, 1981) că nu va mai scrie reportaj. Apariția acestei cărți însă, dovedește că nu se poate ține de cuvînt și că nu poate trece nepăsător pe lângă lucrurile, oamenii și locurile bătute pas cu pas, în lungile și deseale lui peregrinări prin țară.

Îi așteptăm cu viu interes următoarele pagini de reportaj, pe care cu atîta talent și patimă le scrie.

IOAN VASIU

Dimitrie Grigoraș — Omagiu constructorilor metroului

RADU CARNECI

CREAȚII LITERAR-ARTISTICE INSPIRATE DIN TRADIȚIILE ROMÂNESȚI,

Sentiment și datorie

Ca orice publicist de performanță, Corneliu Vadim Tudor suferă de avantajele și dezavantajele presei. Adică el poate ținti foarte zgomotos un subiect, fiind uitat cu aceeași nevinovată viteză. Pentru că fiecare număr al unei publicații îl anulează pe cel anterior. Asta presupune o prezentă vie, permanentă, o colaborare neîntreruptă. Pentru a se înălțura acest neajuns, se adună textele în cărți — ceea ce presupune o selecție, o revizuire și o aranjare — ce rămân un timp îndelungat în conștiința publicului. Cam așa s-a născut și „Mindria de a fi români”, Editura Sport-Turism, 1986.

Conștient de responsabilitatea asumată prin înalta vibrație patriotică a sintagmei din titlu, autorul s-a străduit a dovedi că „Mindria de a fi români” nu înseamnă numai o mare onoare metafizică, ci impune a priori și o uriașă datorie. Ceea ce demonstrează cu prisosință eseurile sale politice, ele fiind, după părerea noastră, centrul de greutate al volumului. De remarcat că publicistul s-a situat consecvent pe pozițiile cetățeanului, argumentele sale venind în întimpinarea faptului concret, vizibil. Așa, de pildă, **Patriotismul fierbinte**, pornind de la o enumerare a domnilor țărilor române, stabilește antiteza dintre domniile efemere și numele de legendă care au definit o epocă. „O epocă — afirmă autorul — poate lua numele unuia om, care el însuși devine măsură și durată a patriei pentru care a trăit, a lucrat și a murit”. În acest caz, cronologia devine inutilă, iar patriotismul românesc capătă caractere specifice, fiind „lipsit de parada manifestărilor truface și zgomotoase, sobru și adinc, ponderat în timp de pace, dar înflăcărat și eficient în momentele vitale”. Un **Congres al Națiunii** subliniază marea răsturnare dialectică și deschiderile spectaculoase realizate de Congresul al IX-lea. Sunt aduse ca argumente reevaluarea principiilor materialismului dialectic și istoric, suflul nou din viața României, procesul continuu și consecvent de modernizare și optimizare ale structurilor economice, sociale și politice. Echivalențele ale acestui moment istoric și a imenselor prefaceri pe care le-a generat se pot găsi, în perspectivă istorică, și la o altă scară, între fîntina subterană de la Sucidava și Canalul Dunăre—Marea Neagră, între Proclamația de la Padeș și Raportul la Congres, între omul aflat la cîrma țării și glorioasele figuri ale înaintașilor. **Puterea poporului** este un eseu, demonstrând superioritatea republicii ca formă de guvernământ. Structurile republicane sunt căutate în obști, bresle, devălmășii. „**Jus valachicum**” fiind considerat ca gemen de justiție republicană. Fără a nega regalitatea, care a avut unele efecte pozitive la vremea respectivă, este comentat uriașul salt făcut prin proclamarea republicii, ce corespunde și cu începutul revoluției socialiste. Transformări calitative reprezintă titlatura de Republică socialistă și instituirea funcției de Președinte. **Climatul democratic** este o incursiune în trecutul politic, nu prea îndepărtat, demascînd teripurile politicienilor, demagogia, corupția, arivismul, intimidarea, incompetența, instabilitatea. **Democrația burgheză** este taxată drept «vodevil dramatic». Toate acestea prin contraponere cu stabilitatea și continuitatea socialismului, văzute printr-un deziderat care ar putea deveni concept: **optimizare**. „Pentru că — justifică autorul — democrația nu este, nu trebuie să fie un teritoriu al tuturor posibilităților, un scop în sine, o libertate sterilă, ci o comunitate de idealuri pe care oamenii cu aceleași vederi le transpun în viață”. Ideea este continuată în **Făgașul istoriei**

printr-un răspuns ilustrativ la o întrebare retorică: „Ce a adus nou socialismul în această țară a tuturor patimilor? Fără a mai vorbi despre uriașele prefaceri înregistrate în toate domeniile vieții noastre, consider că o dimensiune cu valoare considerabilă o reprezintă siguranța zilei de mine, respectul față de om și familia sa, ocrotirea vieții ca viață. Ceea ce nu reușeam înainte să plănuim de la un an la altul, de la o zi la alta, intrucit edificțiile se surpau peste noapte, izbutim să facem astăzi în perspectiva deceniilor și a veacurilor”. **Corelația dintre popor și personalitate este dezbătută în eseu **Iubitor de neam și țară****. Un destin istoric dificil a făcut ca fiecare lucrare a idealului național să fie împlinită cu greu și prin jertfe. Toate marile personalități ale neamului și-au adus o contribuție. Este semnificativ faptul că pină și impunerea numelui natural al patriei, **România**, a întâmpinat dificultăți. Cu o mare acuitate Corneliu Vadim Tudor observă toate aceste fenomene care au influențat evoluția istoriei naționale. Dar el se hazardază cînd face astfel de afirmații: „În materie de progres, totul pornește de la factorul politic. Aspecte aparent minore din structura acestuia, odată transpuse la scara majoră a relațiilor social-economice, capătă proporții fenomenale”. Deși există situații în care politicul se constituie factor notor, este exagerat a se cantona progresul numai în sfera acestuia. O altă idee pe care insistă, adesea, autorul este **fragmentarismul**. Folosit în sensul extrapolării valorilor către anumite clase, în timp ce altele rămîn paupere din toate punctele de vedere, fragmentarismul nu este un concept istoric, ci un paradox al orinduirilor presocialiste. De asemenea, anumite speculații istorice sunt discutabile, cum ar fi aceea că noi n-am ridicat mari monumente pentru a nu stîrni iritarea vecinilor agresivi. Grandioasele construcții sunt, în primul rînd, emanția unor instituții puternice a căror ideologie dorește să epateze. Monarhia își clădește palate, iar biserica, la fel, catedrale. **Urieșescul** tinde spre coplesirea individului, în așa fel ca el să ajungă un supus credincios necondiționat. Pe pămîntul României, relațiile feudale, deși nu ating maxima puritate, se încadrează în contextul european. Domnitorii români sunt „unși prin mila” Domnului și nu se consideră fiii lui. În echivalență cu alți principii ei poartă titlul de **duce**. Ierarhia feudală funcționează și, adesea, vovozii noștri ajung vasali regilor vecini. Legătura este pur formală. Și nu rareori, dispunînd de o forță economică și militară superioară, ei își pun suzeranii la respect. Revenind la construcțiile medievale, putem spune că domnitorii români sunt mai „democratici”, oricum mai apropiați de popor, chiar și prin funcție. Puterea lor este limitată și, uneori, contestată. Dulcea bijuterie a Voronețului tinde să fie, mai curînd, o legătură intimă cu credința și nu un lăcaș care să strivească personalitatea umană. Mentalitate ce poate fi explicată și prin toleranța ortodoxismului.

Toate aceste considerente privesc tangențial cartea lui Corneliu Vadim Tudor, publicistul avînd privilegiul de a aborda fără complexe orice domeniu, și nu obligatoriu cu arsenalul specialistului. Orice ipoteză pornind din intenții generoase, chiar dacă ea va fi, mai tîrziu, infirmată de știință. Dealtfel autorul s-a menținut programatic în sfera publicisticii, evitînd teoretizările și criticismul, excursiile istorice constituind pretexte pentru evaluarea prezentului.

Celelalte secțiuni ale volumului sunt recenzii ale unor cărți fundamentale ale culturii româ-

Geta Mermeze — Sărbătoare

ne, privite într-o largă perspectivă axiologică. Nu sunt uitați titanii culturii naționale, prezentați prin amănunte sau lucrări semnificative, și unii contemporani care beneficiază de adevărate medalioane. Un loc aparte îl ocupă preocupările de folclor, prin ideile îndrăznețe și materialul inedit, două texte luînd proporțiile unor studii. Fascinat de istorie, autorul vibrează pentru fiecare moment crucial din trecutul românilor, caută virtuțile poporului în fiecare gest, instituție sau invenție cu specific național și se extaziază în fața limbii române.

Asociații surprinzătoare, aserțiuni originale, anticipări nebănuite, abordarea prin unghieri inedite, o documentare serioasă, toate acestea prezentate cu o căldură metaforică bine dozată, constituie un adevărat spectacol publicistic. Propensiunea pentru istorie, uneori afirmată patetic, pornește dintr-o trăire dramatică a trecutului național și o încredere viguroasă în prezentul și viitorul patriei. Sentimentul fiind aici acoperit, pe deplin, prin datoria împlinită.

IULIAN COSTANDACHE

Tineri scriitori
față în față cu realitatea

Indiscutabil, astăzi se poate vorbi de o serioasă resurrecție a reportajului. Reeditarea „Cărții Oltului”, ediție definitivă, a reportajelor lui I. Kalustian și F. Brunea Fox, cărți excelente de reportaje, precum și o serie de inițiative publicistice ale revistelor: SLAST, Tribuna, Contemporanul, Ateneu, Vatra au atras spre miezul fierbinte al realității reportajului o sumedenie de tineri scriitori. Școala reportajului e aspră, documentarea nu e de luat în totdeauna de lingă casă, așa că tentația reportajului nu face decât un mare bine scriitorului, îl scoate din lumea lui practică și-l racordează la o sumă de universuri care pină atunci îi erau total necunoscute.

De aceea ni se pare excep-

țională ideea Editurii Eminescu de a tipări o antologie de reportaje semnate de nu mai puțin decît 31 de tineri scriitori și reporteri, unii deja „bătrîni” și cu state serioase în arta reportajului, iar cei mai mulți, debutanți editorial cu reportaje. Pentru acestea din urmă, pentru încurajarea tinerilor spre cunoaștere pe drumul realităților patriei, meritul antologiei inspirat intitulat: **Călătorie spre izvoare** ni se pare deosebit.

Faptul că un reductibil critic, Ioan Adam, sau talentații prozatori: Areta Sandru, Pavel Perfil, Monica Zvirjinschi, poezii Gabriela Hurezean, Mihai Bărbulescu, Cleopatra Lorintiu, Laurențiu Olan și eseistul Mihai Coman semnează alături de mai

puțin cunoscuții dar talentații poeți: Ioan Vieru, Dorina Brîndușa, Ioan VasIU, Miron Tic, Gheorghe Daragiu, creează un echilibru atît de necesar cărților de reportaj. Antologatorul (din păcate anonim) a reținut foarte puține pagini nesemnificative în carte. Se remarcă însă din belșug tineretea spumoasă, ochiul eliberat de constrîngerea de a truca, **prospețimea privirii** în actualitate, întoarcerea semnificativă în istorie, neclamata dar adevărată dragoste de neam și țară, de locuri dragi. Se remarcă în mod deosebit puterea tinerilor de a reține în pagini puține, semnificativ, transformările pe trecute în anii din urmă în sinul colectivităților umane, capacitatea de a asimila noul și de a reconsidera pe baze noi tradiția, interesul dirijat cu înțelepciune și curaj atît către colectivitățile gigantice cît și către colectivitățile izolate, multă vreme socotite nesemnificative din punctul de vedere al reporterilor. Acesta din urmă este unul din punctele forte ale cărții și nu numai ale acestei cărți.

Practic dacă citești cu creionul în mină **Călătorie spre izvoare** poți reconstitui din paginile ei o hartă vie a României moderne, de la Dunăre în Maramureș, de la Anina în Moldova de Sus, de la Hunedoara și Orăștie la Birlad etc.

Reportajele sînt grupate în trei capitole: **Noua heraldică, Conexiuni și Întoarcerea la izvoare**, unii autori scriind cu dăruire și talent chiar despre locurile lor de baștină spre care astăzi se întorc cu bucurie și mîndrie, alții realizînd grupaje de însemnări din locurile care au avut darul să-i impresioneze cel mai mult. Oricum, paginile puține care revin fiecărui autor i-au obligat la scrierea unor reportaje concentrate, capabile să emoționeze, să incite cititorul, contribuind în final la realizarea unei cărți dense — adevărat document de epocă, precum și la gruparea la un loc a unor autori tineri și foarte tineri dintre care unii vor fi reporterii reprezentativi ai zilei de mine care începe azi, odată cu apariția **Călătoriei spre izvoare**.

E de datoria noastră să-l amintim pe cei treizeci și unu de tineri scriitori care stau drept și plini de talent în fața realității reportajului tinăr: Florentin Popescu, Monica Zvirjinschi, Mihai Bărbulescu, Gheorghe Smeoreanu, Gabriela Hurezean, Gheorghe Daragiu, Ioan Barbu, Pavel Perfil, Laurențiu Olan, Ioan Adam, Miron Tic, Sorin Ovidiu Bălan, Alexandru Iancu, Cleopatra Lorintiu, Ion Trif Pleșa, Florentin Palaghia, Alexandru Stroe, Ștefan Dorgoșan, Areta Sandru, Mihai Coman, Mircea Motrici, Ioan VasIU, Ștefan Mitroi, Florian Popa Micșan, Ioan Vieru, Gabriel G. Florea, Marin Iancu, Dorina Brîndușa, Dragomir Magdin, Emeric Szekely-Rece, Ioana Ghinea.

VALERIU BĂRGĂU

Focșani

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA CONSTRUCTORILOR ROMÂNIEI DE ASTĂZI

Marius Bunescu — Șantier

Aura aceluia fierbinte august

În urmă cu doi ani, în plină vară bucureșteană toridă și prăfoasă, avea loc un eveniment al teatrului: pe prestigioasa scenă din Grădina Icoanei, prindea viață și contur regizoral una din partiturile de referință ale dramaturgiei românești, dezbateră acută și gravă a marilor probleme de conștiință pe care le puseseră războiul mondial și, în speță, participarea României, aura măreață a zilei de 23 August 1944: „Passacaglia” de Titus Popovici.

Pentru acea nouă premieră dramaturgic insuși revăzuse textul care căpătase ceva din plauzibilitatea unui limbaj colocvial și un regizor foarte atent la nuanțe, pe care-l văzusem creind spectacole de reală tensiune tot cu piese intense politice (vezi „Politica I” de Theodor Mănescu, Teatrul Național Craiova), e vorba despre Mircea Cornișteanu, se încumeta să dea o replică (dacă se poate spune așa) primei versiuni scenice în care străluciseră actori cum Jules Cazaban ori Liviu Ciulei. Spectacolul din '84 era o reușită, avea limpezime și forță interioară, avea har și convingea, ceea ce cronicarii la vremea respectivă s-au și grăbit să evidențieze. Iată că nu de mult am revăzut „Passacaglia” pe micile noastre ecrane, inspirată programare a redacției de teatru TV care, pe opțiunile de distribuție ale lui Mircea Cornișteanu și pe partiturile (în mare) văzute și create atunci, a realizat în colaborare cu Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra” o „Passacaglia” pentru televiziune.

Nu despre spectacol în sine vreau să scriu aici, ci să punctez contribuțiile actorilor tineri care fac în „Passacaglia” niste roluri frumoș conturate.

Mariana Buruiană — o actriță atât de expresivă — face o Ada plauzibilă, naturală, firească, în neliniștea și durerea frământată a celor „nouăsprezece, propriu zis optsprezece ani”. Ea trăiește participarea la istorie mai mult senzitiv, filtrat prin densitatea tragică a evenimentelor care se derulează. Apartenența ei este una naturală, nu indoctrinată, abia conștientizată, exprimând opțiunea unui fond sufleteș, solidarizarea cu gândul și cu suflul pentru acel gest al României și pentru actul major eliberator de la 23 August 1944.

Răzvan Ionescu creionează în comunistul Mihai un rol absolut cuceritor, credibil, fermecător în amestecul acela de putere genuină, de simț al istoriei, de sacrificiu și de ingenuitate. Până la urmă Mihai este un băiețandru care nimereste rănit în casa apăsată de taină a Profesorului de muzică (rol făcut la premieră de regretatul Octavian Cotescu și care-i re-

vine acum lui Ion Besoiu) și-i găsește pe cei trei ruși de evenimente, apăsați de-o dramă comună pe care și-o digeră dezlipiți de flux, de realitatea imediată și valul ei de singe proaspăt. Mihai are rolul extrem de dificil de-a spune „cu cuvintele lui” sensul evenimentului de la 23 August, de-a face plauzibil sacrificiul, moartea. Tot el revine în actul doi ca voluntar pe frontul antifascist fiind exponentul unei atitudini, exprimând înțelegerea, conștientizarea, ridicarea la rang de convingere proprie și aplicarea tezelor partidului comunist. Răzvan Ionescu joacă dezinvolt, simte partitura, este credibil, are farmec și face dintr-un rol foarte dificil unul nuanțat, chiar emoționant.

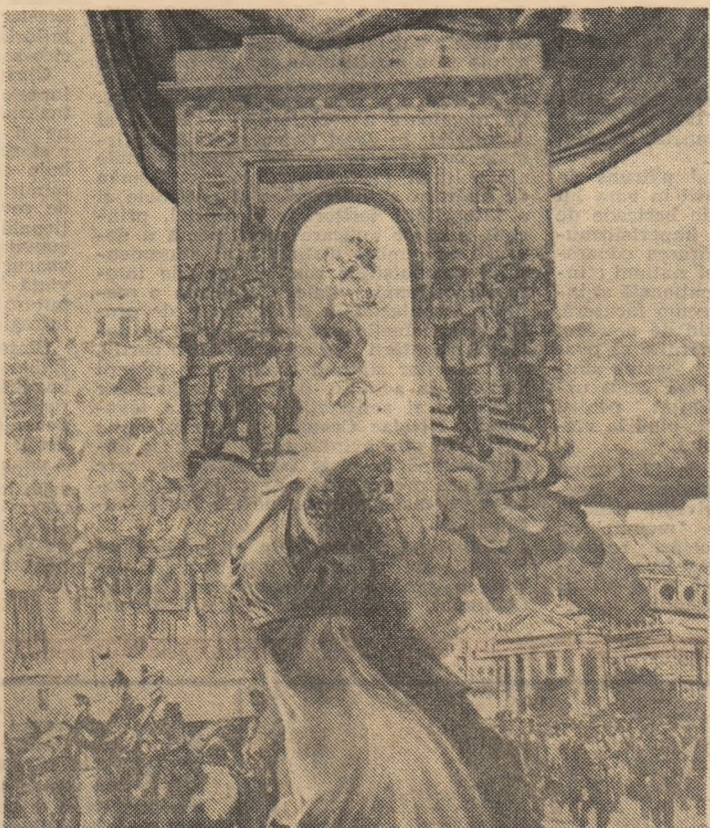
Lui Marcel Iureș în pianistul Andrei Bălan îi revine sarcina atât de complicată de-a intrupa contorsionarea conștiinței intelectualului, aprehensiunea persecutoare asupra eu-lui artistului oprimat de nazism (distrugea prin maltratarea degetelor de către sadicul Wolfgang Amadeus Knapp fiind simbolică). Personajul care poartă parcă pe umerii săi durerea indoliată a unei lumi și-a unei drame umane, genial dar condamnat, hărțuit și chinuit,

sceptic și orgolios, trăiește un destin de-o duritate fără seamăn. El este chiar artistul împiedicat să-și facă arta, deci să fie obligat la o viață în ascunzătoare de sobolan, este artistul căruia i se răpește deliberat, prin cruzime simbolică, dreptul și posibilitatea de a-și exercita arta, el este chiar artistul ultragiă, condamnat, victima nebulniei deghizate sub fumuri intelectualist filozofarde, victima nebulniei negre. El reprezintă chiar arta asasinată, pusă la index, este chiar efectul atrocității pentru care omenirea condamnată trebuie să plătească. Chiar cu drame de conștiință, contorsionări lăuntrice și insomnii cumplite.

Marcel Iureș, un actor special, făcut parcă pentru roluri „speciale” joacă — așa cum face de obicei — cu inteligența și cerebralitatea sa caracteristică. Ziceam odinioară că pe jumătate „trage” textul spre sine, apropiindu-și-l și interpretându-se oarecum, pe jumătate, intră în pielea personajului său, în firidele unei drame care este, în primul rind, aceea a lucidității. Marcel Iureș face un rol de mare finețe și chiar de neuitat.

„Passacaglia” a prilejuit celor trei actori partituri interpretate cu virtuozitate făcând parte dintr-un memorabil efort al artei noastre de-a intruchipa ceva din aura aceluia august fierbinte.

CLEOPATRA LORINȚIU

Doru Rotaru — Flori pentru eroi

Fascinația actualității

Un fapt revelator al epopeii istorice de la 23 August 1944 îl constituie implicarea deplină și definitivă a publicisticii, în general, în mod cu totul deosebit al reportajului în actualitate. Nu-i vorba, prin ea însăși, această actualitate era menită să ofere toate temeiurile pentru a pune în evidență oameni și locuri, fapte și gânduri revelatoare pentru chipul prezent și viitor al țării. Este un merit esențial al publicisticii noastre contemporane acela că a reușit să preia și să ducă mai departe generoasele tradiții ale înaintașilor ba, mai cu seamă, că a putut — fie chiar și biruind inerențele greutăți ale începutului — să își construiască un profil aparte, inconfundabil, impunându-și personalitățile reprezentative. Prin idei, prin talent, prin forță de convingere.

Avem — iată! — citeva generații trainice de reporteri (pentru a mă limita la genul cel mai... ardent) din care nimeni nu-i poate omite pe Fănuș Neagu, Ion Băieșu, Ilie Purcaru, Paul Anghel, Victor Vântu, George Radu Chirovici, Ilie Tănăsache, Mihai Caramfil etc. (ordinea este absolut întâmplătoare). A venit, apoi, la rind generația lui Mihai Pelin, Mircea Bunea, Lucian Avramescu, Eugen Mihăescu, Mircea Florin Șandru, sau Constantin Stan, Monica Zvirjinschi, Areta Șandru, iar acestora li se vor adăuga, fără îndoială, alți și alți semnatari.

În această galerie reportericească de prestigiu Ion Andreiță are un loc al său, propriu, singular. Putem subscrie fără a clipi la această excelentă și îndreptățită caracterizare a criticului Mihai Coman: „Cărțile de reportaje ale lui Ion Andreiță conțin, asemenea unei pălării de floarea soarelui, semințele a zeci și zeci de virtuale scrieri epice. Pe «teren» Ion Andreiță este reporter în deplinul înțeles al cuvintului: caută, întrebă (cu tact și simț al dialogului și al egalității partenerilor la dialog — interviurile sale nu sint „anchete”, ci convorbiri prietenești), se informează, scormonește după faptul de excepție. În fața foii albe, reporterul trage cu coada ochiului către masa de lucru și către uneltele romancieru-

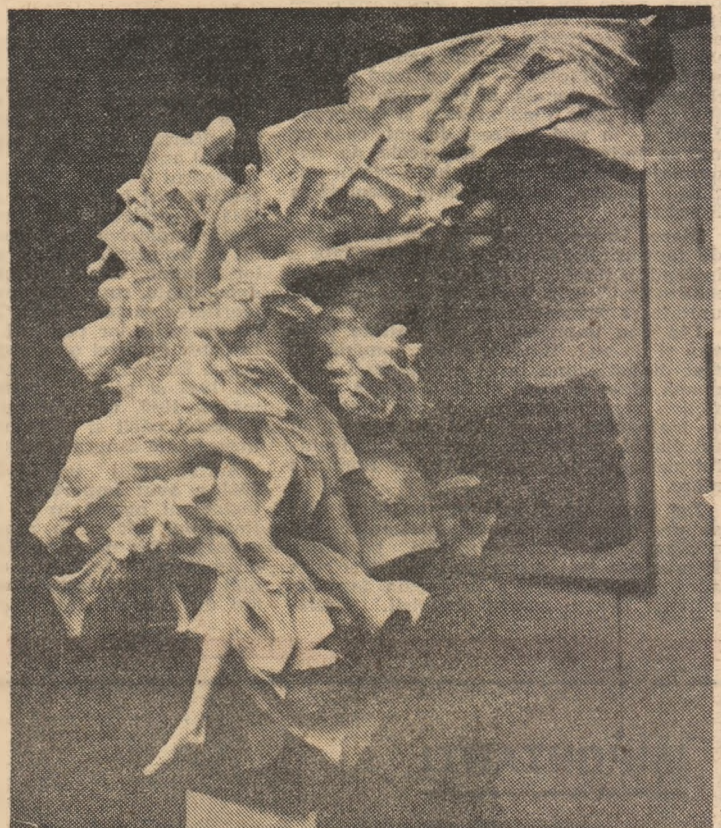
lui. Iar cînd scrie, scrisul său tinde mereu și atinge, în momentele sale de vîrf, forța epicii «autonome»”.

O ilustrare a acestor calități este și volumul de reportaje „Secante la omenire” apărut la Editura Militară. În fond, el rezumă și exprimă temele esențiale ale scrisului acestui împătimit de oameni și de munca lor. Fie că scrie despre cei care au făurit istoria, despre cei care o făuresc, dar, mai ales, despre cei care au dreptul și îndatorirea supremă de a o făuri, Ion Andreiță păstrează aceeași atitudine colocvială, apropiată. El nu este „reporterul frenetic”, avînd morgă, poză, aplomb. Lui îi convine mai bine postura celui care e dispus să asculte, gata să cedeze la argumentul faptei, dar mai cu seamă, el știe să percuteze motivația morală, intimă, inconfundabilă a unui gest care exprimă caractere. Nu întimplător deci, cei mai mulți dintre eroii acestei noi și incitante cărți a lui Ion Andreiță sînt tineri. Tineri, la vremea faptelor care vorbesc despre ei și contemporanii lor, tineri la timpul prezent și viitor. Undeva, reporterul se întreabă: „...Nici o tangentă la soare, toate secantele la inima omului, la mintea și sufletul său. Și unde se innobilează mintea și inima omului, dacă nu în spațiul nedismulat al culturii, al dragostei de frumos, al educației?”.

O asemenea întrebare nu putea rămîne fără răspuns, iar răspunsul îl dă, argumentat și convingător, reporterul, bineînțeles cu sprijinul eroilor săi.

Acastă iscusință de a întreba, de a iscodi, de a descoperi și a proba chipul intim al omului zilelor noastre, al tinerilor țării, este o caracteristică a scrisului lui Ion Andreiță și a altor colegi ai săi de ideal și scris pe care aș rezuma-o în aceste două cuvinte: **fascinația actualității**. De unde, odată mai mult, ideea că, dacă, pe de-o parte, există o nestînsă fascinație, există și va exista, concomitent, și o actualitate, mereu mai incitantă, mereu mai fascinantă. Actualitatea tinereții și a neseecatului ei romantism revoluționar.

ȘERBAN CIONOF

Radu Dămăceanu — Compoziție istorică

23 August 1944 reprezintă, în conștiința românească, un moment hotărâtor al împlinirii aspirațiilor naționale de independență și suveranitate.

În urmă cu aproape cincizeci de ani, marele istoric român Nicolae Iorga, scriind despre originea, firea și destinul neamului românesc...

„Așadar, românii reprezintă un popor vechi, istoric, cu înalte aspirații de civilizație și progres. Popor pașnic, doritor să-și rostuiască în liniște propria-i devenire...”

Oastea cea mare a țării, purtată spre victorii de către domnitori români, iscușiți diplomați și eminente comandanți de armate...

Mărturia epopeii românești în evul de mijloc este adinc convingătoare pentru lupta seculară dusă întru păstrarea ființei naționale a statului român.

Mircea cel Mare, Iancu de Hunedoara, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul sunt cei mai reprezentativi dintr-o galerie în-treagă de voievozi și domnitori români...

Cetind istoria românilor, Nicolae Iorga declara apoteotic în chiar anul asasinării sale de miini hitlerist-legate...

Simbolul independenței și unității naționale, Mihai Viteazul dovedise cu propria-i viață nu numai necesitatea, ba încă putința refacerii unității național-statale în teritoriul vechii Dacii.

Marea Unire a românilor din 1918 a fost de fapt corolarul, încununarea fericită a întregii acțiuni naționale seculare...

Din nou împreună — ca unitate politică și de stat, fiindcă, altfel, românii au fost dintotdeauna la ei acasă...

Iar atunci când în lume au început a se urzi din nou planuri războinice, ale revanșei și revizionismului postbelic...

tența națională antifascistă, românească, în fruntea căreia s-a aflat Partidul Comunist Român...

Sint binecunoscute formele rezistenței de la noi. Organizații largi de masă, precum Comitetul Național Antifascist...

Păstrindu-și această poziție și în anii

buind decisiv la dezagregarea sistemului militar german din Europa de sud-est. În perioada 23 august 1944 — 12 mai 1945...

Răsturnarea regimului dictatorial, produsă la 23 August 1944, a reprezentat un moment decisiv al afirmării aspirațiilor poporului român...

Perioada de după Congresul al IX-lea, de când la conducerea partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu...

dență națională, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fundamentat doctrina luptei întregului popor pentru apărarea patriei.

În cuvântarea la Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român...

„Acum, la această mare sărbătoare națională, aducem un fierbinte omagiu și cinstim pe toți luptătorii comunisti, socialisti, antifascisti și democrați...”

Aducem un înalt omagiu Armatei române și Gărzilor patriotice, tuturor militarilor și patrioților care s-au jertfit pentru libertatea și independența patriei noastre!

Omagiem și cinstim Armata sovietică, pe ostașii sovietici, care au dus grele lupte împotriva fascismului...

Cinstim, de asemenea, ostașii armatelor aliate, ai țărilor din coaliția anti-hitleristă, pe toți partizanii și patrioții din toate țările care au luptat împotriva fascismului!

Fie ca jertfele milioanei de oameni în marile bătălii contra hitlerismului, pentru libertate și independență...

„Fie ca mai mare cinstire, pe care o putem aduce milioanei de oameni care și-au dat viața în lupta împotriva fascismului...”

Să facem totul pentru a asigura popoarelor dreptul suprem la viață, la libertate, la independență și pace!

Stimați tovarăși, În cei 40 de ani de la revoluția din August 1944, România a parcurs mai multe etape istorice de dezvoltare.

Se poate afirma, fără teama de a greși, că în îndelungata sa istorie de peste 2000 de ani, în care poporul nostru a parcurs multe etape grele și importante...

Cinstim și prețuim în mod deosebit luptele grele duse, timp de secole, de înaintașii noștri împotriva aspirării străine și pentru formarea națiunii române...

Sintem, iată, și astăzi la noi acasă. Eliberați prin propriile noastre forțe de impresurări fasciste și imperialiste...

Mindria poporului nostru stă în faptele sale, în demnitatea cu care știe să-și urmeze calea sa proprie de propășire și să-și impună opțiunile pentru o viață pașnică, independentă și suverană...

STELIAN NEAGOE

23 AUGUST 1944

simbol al independenței naționale românești

Anul II 1944

24 August 1944

Nr. 11

ROMÂNIA LIBERĂ

23 AUGUST 1944

RASTURNAREA REGIMULUI HITLERIST DIN ROMANIA

Declarația Comitetului Central al Partidului Comunist din România

DECLARAȚIA GUVERNULUI

grei ai războiului al doilea mondial și ai dictaturii antonesciene, Partidul Comunist Român și-a revendicat de drept rolul preponderent în cadrul revoluției naționale declanșate în august 1944...

Poporul român, profund pătruns de sentimentul istoriei, s-a găsit în vara lui 1944 pe aceleași tradiționale baricade de luptă împotriva barbariei, imperialismului și asupririi...

Astfel, actul istoric de la 23 August 1944 a avut importante consecințe strategice nu numai în ce privește situația României, ci și în arena mondială a operațiilor militare.

în istoria patriei noastre ca o perioadă de ample și semnificative mutații calitative, asupra căreia și-au pus puternic amprenta spiritul dinamic, revoluționar, concepția novatoare a secretarului general al partidului.

Sintetizând experiența și evidențiind semnificația luptei tuturor forțelor patriotice românești...

IMPORTANT!

În perioada 25-30 august, în județul Tulcea va avea loc turneul cenaclului „Confluente” al Scintei tineretului.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAREA: București, Piața Scintei. Tel. 17 30 10. 17 60 20. Abonamentele se fac la oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții...

